

SOPHOKLES

ELEKTRA

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

YUNANCA ASLINDAN ÇEVİREN: AZRA ERHAT

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

VI.
BASIM

Genel Yayın: 2571

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamayacaktır.

23 Haziran 1941
Maarif Vekili
Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLÎ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

SOPHOKLES
ELEKTRA

ÖZGÜN ADI
Ηλέκτρα

YUNANCA ASLINDAN ÇEVİREN
AZRA ERHAT

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2011
Sertifika No: 29619

EDİTÖR
KORAY KARASULU

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
ASLIHAN AĞAOĞLU

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

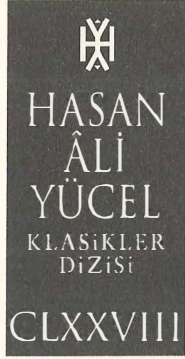
I. BASIM, TEMMUZ 2012, İSTANBUL
VI. BASIM, MART 2018, İSTANBUL

ISBN 978-605-360-638-3 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
AYHAN MATBAASI
MAHMUTBEY MAH. DEVEKALDIRIMI CAD. GELİNCİK SOK. NO: 6 KAT: 3
BAĞCILAR İSTANBUL
TEL: (0212) 445 32 38 FAKS: (0212) 445 05 63
SERTİFİKA NO: 22749

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr

SOPHOKLES

ELEKTRA

YUNANCA ASLINDAN ÇEVİREN:
AZRA ERHAT

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

Önsöz

Elektra tragedyasına konu olan efsaneyi evvela Aiskhylos *Agamemnon*, *Khoephoroi* ve *Eumenides* adlı trilogyasında, sonra da Euripides *Elektra* adlı tragedyasında kullanmıştır. Bu iki *Elektra*'dan hangisinin önce yazıldığı kesin olarak bilinmiyor. Fakat bugün genellikle Sophokles'in *Elektra*'sının 420 senesinde, Euripides'in piyesininse 413'te temsil edildiği kabul edilmektedir.

Homeros'ta lirik şiir ve tragedyada büyük bir rol oynayan Pelops oğullarının efsanesini kısaca anlatalım.

Tantalos'un oğlu Pelops'un iki oğlu varmış: Atreus ile Thyestes. Her ikisi de Argos'ta hüküm sürüyormuş, fakat aralarında çıkan bir kavga yüzünden Thyestes kaçmak zorunda kalmış. Ama kardeşinden bir gün intikam almak amacıyla Atreus'un oğlu Pleisthenes'i beraberinde götürmüş. Pleisthenes büyüyünce onu Argos'a Atreus'u öldürmeye göndermiş. Atreus suikastın farkına varmış, fakat idam ettiği gencin kendi oğlu olduğunu anlayınca Thyestes'in iki oğlunu kesmiş ve Mykenai kalesinde güya kardeşi ile barışmak için verdiği bir ziyafette onları Thyestes'e yedirmiş. Bu iğrenç cinayete öfkelenen tanrılar Pelops soyuna lanet etmişler. Thyestes'in Aigisthos isminde bir oğlu daha varmış. Atreus soyundan öç almak ona düşmüş. Atreus'un iki oğlu olmuş: Agamemnon ile Menelaos. Mykenai ve Argos'ta hüküm süren Agamemnon Klytaimnestra ile, Sparta kra-

lı Menelaos ise güzelliği ile meşhur Helena ile evlenmişler. Paris Helena'yı Troia'ya kaçıınca Akhalıların ordusu Agamemnon'un kumandası altında toplanmış.

Fakat rüzgârların esmeyişi gemilerin Aulis'ten hareket etmelerine engel olmuş. Agamemnon kızı Iphigeneia'yı tanrıça Artemis'e kurban etmekle, donanmanın yola çıkmasını sağlamış. Agamemnon'un kızını öldürmüş olmasını affedemeyen Klytaimnestra kocasından öç almak için Aigisthos ile planlar kurmuş. On sene sonra Agamemnon Troia'dan dönünce, Klytaimnestra aşığı Aigisthos'un yardımıyla onu öldürmüş. Agamemnon'un büyük kızı Elektra o esnada erkek kardeşi küçük Orestes'in hayatını kurtarmak için onu saraydaki adamların birine emanet edip, babasının müttefiki olan Krisa kralı Strophios'un gözetimine göndermiş. Orestes orada Strophios'un oğlu Pylades ile bir arada büyümüş. Agamemnon öldükten sonra Aigisthos ile Klytaimnestra Mykenai'de kral ve kraliçe olmuş ve babasının öcünü almak isteyen Elektra'ya eziyet etmişler. Orestes yetişkin bir erkek olunca Delphoi kehanetine başvurup Tanrı'dan babasının katillerini öldürmek için emir almış. Mykenai'ye gelip annesini ve Aigisthos'u öldürmüş. Fakat adam öldürenlerin peşine takılan intikam perileri Erinyesler takibe koyulmuş. Orestes çıldırmış. Tanrı Apollon ona acımış ve onu Hermes'in idaresinde Atina'ya göndermiş. Atina'nın tanrıçası Athena tanrılar huzurunda beraatini ve Erinyeslerden kurtulmasını sağlamış.

Aiskhylos'un trilogyası Agamemnon'un dönüşünden Orestes'in beraatine kadar bütün Orestes efsanesini anlatır. Trilogyaya hâkim fikirler: Tanrıların amansız laneti ve insanların dindarlıkla ve ahlaka uygun davranarak kadere etki edebilmeleridir. Sophokles ise bütün ağırlığı Elektra'nın şahsına verir. Pelops oğullarının lanet faciasından bir şahıs alır ve bütün olayı onun etrafında örür. Sophokles ilgimizi insan ile kader arasındaki mücadeleye ve Atreus oğulla-

rının dehşet verici cinayetlerine çekmez, onun için önemli olan olay değil, bir şahsın, Elektra'nın ruhunda olup bitenleri, ıstırapıyla, sevgi ve görev hisleriyle, nefret ve kiniyle, ümit ve sevinçleriyle bir insanı, bir karakteri tasvir etmektir. Piyeste rol oynayan diğer insanlar o şahsın ruh halini, karakterini ve görüşlerini göstermek için birer araçtır. Asıl tragedya Elektra'nın ruhunda cereyan eder. Khrysothemis'in karakteri, Elektra'ya tam tezat teşkil etmesiyle Elektra'nın cesaretini, mertliğini, görevine sarsılmaz bağlılığını, bir ideal uğruna rahatını, hatta hayatını feda edebildiğini, Klytaimnestra onun temiz ve dürüst ahlakını, Orestes sevgi ve şefkatinin derecesini ortaya koyar. Elektra'nın karakterini gösteren sahneler, yani diyaloglar klasik mükemmeliyete varan birer şaheserdir. Bu kısımlarda beşinci asrın Atina'sına has ince muhakemeyi, olgun mantığı, insan zekâsının her yeteneğinden ölçüyle yararlanmayı sezebiliriz. Lirik kısımlarla diyaloglar arasında ölçü ile ahenk vardır. *Elektra*, *Antigone* ile beraber Sophokles'in en güzel tragedyası ve dünya ölçüsünde klasik bir şaheser sayılır.

Elektra'yı Yunanca aslından tercüme ettim. Yunancadan dilimize henüz pek az tercüme yapıldığından, birçok zorlukla karşılaştım. Bunların birçoğunu da yenemedim. Tercüme bir denemeden ibarettir, fakat çalışmalarımda Türkçenin Yunancayı tercüme etmeye müsait olduğunu ve özellikle Yunan şiirine has edayı birçok Avrupa dilinden daha isabetle verdiğini görerek sevindim. İleride yapılacak tercümelerin bu gerçeği ortaya koyacağından eminim.

Tercüme için kullandığım baskılar:

Sophoclis *Fabulae*, rec. A. C. Pearson. Impressio altera. Oxonii.

Sophokles, *Elektra* 10. Aufl. von Ewald Bruhn. Berl. 1929.

Sophocles, texte établi et traduit par P. Masqueray. Tome I. Paris 1929.

Kişiler

MÜREBBİ

ORESTES

ELEKTRA

KORO

KHRYSOthemİS

KLYTAİMNESTRa

AİGİSTHOS

Mykenai kadınları

Prologos

(Argolis ovasında Mykenai kalesi üstünde Pelops oğullarının sarayı. Sarayın önünde tanrı heykelleri. Solda Hera tapınağı. Mürebbi Orestes ve Pylades ile sahneye çıkar.)

MÜREBBİ

Ey vaktiyle Troia'da ordumuzu idare eden Agamemnon'un evladı! Her zaman hasretini çektiğin yerleri şimdi gözünle görebiliyorsun. İşte özlediğin eski Argos, at sineğinin soktuğu Inakhos kızının¹ kutsal korusu; işte Orestes, kurdu öldüren tanrının² adını taşıyan Lykeios meydanı ve solunda Hera'nın ünlü tapınağı; karşında altın dolu Mykenai'i görüyorsun, işte Pelops³ oğullarının kanlı sarayı. Baban öldürülürken seni buradan ben kaçırdım; ablan eliyle seni bana emanet etti, hayatını ben kurtardım, bu yaşa ben getirdim. Babanın öcünü sen alacaksın. Şimdi Orestes ve sen bizi misafir eden pek aziz Pylades, hemen ne yapmanız gerektiğini danışmalısınız. Çünkü güneşin parlak ışıkları kuşların şafak şarkılarını

-
- 1 İnakhos, Argolis muntkasında akan bir nehrin tanrısı ve birinci Argos kralı.
 - 2 Tanrı Apollon'un lakabı.
 - 3 Pelops: Tantalos'un oğlu, Lydia kralı, Atreus ile Thyestes'in babası, Agamemnon'un atası.

aydınlatıyor, yıldızlı kara gece söndü. Kimse evinden çıkmadan görüşün, çünkü artık tereddüdün sırası değil; işe koyulma zamanı geldi.

ORESTES

Ey hizmetkârların en azizi! Benim için beslediğin iyi hisleri ne bariz işaretlerle gösteriyorsun! Safkan at ihtiyar da olsa tehlikelerde nasıl yüreğini kaybetmeyip kulaklarını dikerse, sen de bizi kışkırtarak ilk sıralarda peşimizden geliyorsun. Onun için kararımı şimdi sana bildireceğim. Sen sözlerimi dikkatle dinle, yanlış düşünüyorsam bana doğru yolu göster. Babamın katillerinden nasıl öç almam gerektiğini öğrenmek için Pythia kâhini⁴ ile görüşünce, Phoibos⁵ bana şimdi öğreneceğin şu cevabı verdi: Kalkan ve silahların himayesi altında olmadığı bir anda, hileyle, gizlice, layık olduğu gibi elinle boğ onu. Mademki bu kehaneti duyduk, sen bir fırsatını bulunca eve gir ve içeride olup biten her şeyi öğren ki bize iyice haber verebilesin. Aradan uzun zaman geçti, sen ihtiyarladın, tanınma tehliken pek yok. Başındaki ağarmış saç çelengi şüphe uyandırmayacak. Phokis'li Phanoteus'un seni buraya yolladığını söyle: Phanoteus onların en büyük müttefikidir. Ant içerek Orestes'in ani bir felaket neticesi Pytho⁶ müsabakalarında bir arabadan yere yuvarlanarak öldüğünü haber ver. Anlattıkların bu esaslara dayansın. Bize gelince tanrının emrini yerine getirelim. İlk önce babamın mezarını armağanlar ve başımdan kesilmiş saçlarla süsleyeceğiz, sonra senin de fundalıklarda saklandığını bildiğin tunç kenarlı urna'yı⁷ alarak tekrar buraya döneceğiz. Onları yalan haberlerle hoşnut etmek için, vücu-

4 Delphoi şehrinde bulunan Apollon tapınağına bağlı meşhur kâhin.

5 Apollon'un diğer bir ismi; nurlu, parlak demek.

6 Pytho: Delphoi'un başka bir ismi.

7 Yakıldıktan sonra ölülerin küllerinin saklandığı kap.

dumun alevler içinde kömür haline girdiğini söyleyelim. Bu yalanın bana ne zararı dokunabilir ki? Yalancıkıtan ölüyorum, oysa gerçekte yaşayacak ve şeref kazanacağım. Bence kâr getiren bir söz zararlı olamaz. Çünkü bazı âlimlerin de kendileri için ölmüş diye haber çıkarttıklarını çok gördüm; sonra tekrar evlerine dönünce daha da çok şeref kazandılar. Ben de bundan böyle bu söylenti sayesinde düşmanlarımla üzerinde ateşi daima yanan bir yıldız gibi parlayacağıma inanıyorum. Fakat siz vatan toprağı ve vatanımın tanrıları! Beni bu uğurda mutluluğa kavuşturun! Ve sen ey atalarımızın sarayı! Adaleti yerine getirmek için sana geliyorum; burayı temizleyeyim diye tanrılar gönderdi beni. Dileğimi kabul etmeden beni bu topraklardan sürmeyin. Onu eski refah ve zenginliğine kavuşturmama izin verin. Söyleyeceğimi söyledim. Haydi git ihtiyar, git de görevine bak! İkimizse buradan çıkalım, zira insanların bütün teşebbüslerini idare eden fırsat geldi.

ELEKTRA

(İçeriden.)

Ah ben, zavallı ben!

MÜREBBİ

Evet gidelim, zira kapının arkasından bir cariye'nin sesini duyar gibi oldum çocuğum.

ORESTES

Bu zavallı Elektra olmasın? İstersen kalalım da iniltilerini iyice dinleyelim.

MÜREBBİ

Hayır. Evvela Loksias'ın⁸ emirlerini yerine getirelim ve ölmüş babanın ruhu için şaraplar dökmeye başlayalım. Çünkü bize gereken, her işimizde başarıyı getirecek şey budur.

(Çıkarlar. Elektra girer.)

⁸ Apollon'un bir lakabı.

ELEKTRA

Ey temiz ışıık!
 ve dünyayı saran hava!
 Ne çok iniltilerimi duydun,
 ne çok yumruklara şahit oldun kanlı bağıma vurduğum,
 karanlık gece sona erdikçe.
 Geceleyin evin içindeki bayramlarımın ıstırabına gelince,
 onu, kederle doldurduğum yatağım bilir.
 Gece bedbaht babama ağlarım,
 yabancı topraklarda onu
 alıkoyan hunhar Ares değil hayır,
 annem ve yatak arkadaşı Aigisthos.
 Oduncuların meşeleri kestiği gibi,
 başını ölüm baltasıyla yardılar.
 Benden başka kimse sana ağlayıp acımaz,
 böyle çirkin, böyle feci öldürülen babacığım.
 Ama vazgeçmeyeceğim asla ağlayıp haykırmaktan,
 ne gece yıldızların her şeyi aydınlatan ışıklarında,
 ne de günün ışığını gördükçe.
 Yavrusunu öldüren bülbül⁹ gibi inleyerek,
 babamın sarayı önünde feryadımı herkese duyuracağım.
 Ey Hades ve Persephone'un evi,
 ey cehennemi Hermes ve güçlü Ara¹⁰
 ve tanrı kızları saygın Erinyesler!¹¹
 Haksızca öldürülenleri gören siz!
 Karıları gasp edilenleri gören siz!
 Gelin bana yardım edin, babamın

9 Prokne, kocası Tereus'tan öç almak için oğlu Itys'i öldürüp babasına yedirmiş. Tereus kendi oğlunu yediğini anlayınca, iki kadını kılıcı ile kovalamaya koyulmuş. Fakat tanrılar Prokne ile Philomela'yı bülbül ile kırlangıca çevirerek kurtarmışlar. Prokne kuş olduktan sonra bile öldürdüğü oğluna daima acır ve ağlar dururmuş.

10 Tragedyalarda lanet, beddua, ilenme gibi kavramları simgeleyen tanrıça.

11 Uranos'un kanından doğmuş üç intikam tanrıçası: Alekto, Tisiphone ve Megaira.

katlinin öcünü alın ve bana
kardeşimi gönderin; çünkü tek başıma
ıstırabımın yüküne dayanacak
gücüm kalmadı.

(*Mykenaili kadınlardan oluşan bir koro sahneye çıkar.*)

Parodos

KORO

Strophe I

Ey suçlu bir annenin evladı Elektra,
bitmez tükenmez gözyaşlarıyla
vaktiyle kurnaz annenin dinsizce
kurduğu tuzığa kapılan
ve iğrenç bir ele düşen Agamemnon'a ağlıyorsun.
Suçu işleyen de böyle olsun,
böyle bir dua günah değilse.

ELEKTRA

Ey asil ailelerin kızları!
Acımı avutmak için buraya geldiniz;
biliyorum, anlıyorum, gözümünden
bir şey kaçmıyor, ama vazgeçemiyorum,
zavallı babama ağlamaktan kendimi alamıyorum.
Fakat siz ki dostluğuma her türlü
sevgiyle karşılık verdiniz
bırakın beni bu deliliğime,
size yalvarıyorum.

KORO

Antistrophe I

Fakat hiçbir zaman
hepimizi bekleyen Hades bataklığından,
alamayacaksın babanı yukarıya
ne gözyaşları ne de yakarışlarla.
Hâlbuki itidalden uzaklaşıyor, çaresiz
dertlere doğru gidiyorsun,

sonsuz iniltilerle perişan oluyorsun.
Dertlerinden böyle kurtulamazsın.
İstirabından haz mı duyuyorsun?

ELEKTRA

Gafil; babamın acıklı
ölümünü unutuyor musun?
Ben Itys'e,¹² daima Itys'e ağlayan,
Zeus'un habercisi, inleyen kuşu severim.
Ey bedbaht Niobe, seni de tanrıça bilirim,
sen ki mezarın olan kayada bile ağlarsın!

KORO

Strophe II

Kızım faniler arasında acı gören bir sen değilsin,
içerideki bir soydan, bir kandan olduğun insanlardan
bu konuda niçin farklısın?
Bak Khrysothemis ve İphianassa nasıl yaşıyorlar.
Hem gençliğini acılardan uzak,
mutluluk içinde geçiren ve bir gün
namlı Mykenai toprağının kabul edeceği,
Zeus'un iyiliksever rehberliği ile
bu toprağa ayak basacak olan asil Orestes'i düşün.

ELEKTRA

Onu sabırla bekliyorum,
zavallı ben evlenmedim, anne olmadım,
daima gözlerim yaşlı dolaşıyorum,
bitmez tükenmez bir çile dolduruyorum.
Hâlbuki o iyiliklerimi ve benden aldığı haberleri unuttu,
bana gönderdiği haberlerin hangisi yalan çıkmadı?
Hep hasret çeker
ve hasretine rağmen gelmez.

KORO

Antistrophe II

Metin ol kızım, etkin ol, hâlâ göktedir
büyük Zeus, her şeyi görür, her şeye hâkimdir.
Sana ıstırap veren halini ona aç,

¹² Bkz. 9 numaralı dipnot.

düşmanlarına fazla öfkelenme, ama onları unutma da.
Zaman şifa veren bir ilahtır;
öküzlerin otladığı
Krisa¹³ kıyılarında,
ne Agamemnon'un oğlu sana kayıtsızdır,
ne de Akheron¹⁴ sahilinde hüküm süren tanrı.

ELEKTRA

Fakat benim için hayatın en büyük kısmı
umutsuzluk içinde geçti gitti; gücüm kalmadı artık.
Babadan, kardeşten mahrum eriyip bitiyorum;
başımda sevdiğim bir erkek bile yok.
Ben babamın evinde, itibara layık olmayan
bir göçmen kızı gibi hizmetçilik ediyorum,
şerefime yakışmayan bu kıyafetle
boş yemek sofralarının etrafında dolaşıyorum.

KORO

Strophe III

Dönüşünde acı bir çığlık.
Ne acıklıydı ziyafet masasında,
tunç baltanın darbesi inince,
babanın kopardığı çığlık!
Katlin korkunç tohumlarını korkunç şekilde eken
ister bir tanrı olsun, isterse fani;
ihanetti teşvik eden, aşkı öldüren.

ELEKTRA

Ey yaşadığım günlerin en iğrenci!
Ey gece, ey melun ziyafetlerin
dehşetli felaketi!
Babam cinayet ortağı iki elin
alçakça katline uğradı;
o eller benim de hayatıma hainlik etti,
beni de mahvettiler.

13 Delphoi civarında, Apollon'a vakfedilmiş kutsal arazide kurulmuş bir şehir. Orestes, Krisa kralı Strophios'un sarayında yaşıyordu.

14 Hades'te akan ebedi acı ve ıstırap nehri.

Olympos'un büyük tanrısı,
suçlulara ıstıraplar çektirsin,
bu cinayeti işledikten sonra,
bir daha yüzleri gülmesin.

KORO

Antistrophe III

Sözlerinde pek ileri gitme, dikkat et.
Felaketinin nereden geldiğini bilmiyor musun?
Kendini böyle feci bir akıbete düşüren sensin
Çünkü kederli halinle
daima kavga çıkararak,
ıstırabına ıstırap kattın.
İktidar sahipleriyle boy ölçüşmemeli.

ELEKTRA

Kötülük beni kötülüğe mecbur etti;
biliyorum, öfkemin ne olduğunu biliyorum:
fakat felaketler içinde dahi
ömrüm oldukça,
çılgın gözyaşlarım dinmeyecek.
Asil dostlarım, kimden, ne zaman,
yararlı bir söz duyacağım?
Hangi iyiliksever bana öğüt verecek?
Beni bırakın, bırakın, teselliye ihtiyacım yok,
zira ıstırabımın düğümleri çözülmez,
ıstıraplarımın sonu yoktur,
inlemelerim öylesine sonsuz.

Epodos

KORO

Ama ben senin iyiliğin için söylüyorum,
sadık bir anne gibi,
felaketinle başka felaketler daha doğurma!

ELEKTRA

Talihsizliğimin ölçüsü var mı? Söyle,

ölüleri ihmal etmek doğru mu?
Hangi insanlar arasında böyle bir âdet var?
Ne öyleleri bana itibar etsin,
ne de mutlu olursam,
rahatça ondan istifade edebileyim,
babama olan saygı görevimi ihmal edip,
şiddetli inlemelerimin kanatlarını kesersem.
Çünkü ölü bütün varlığını kaybederek,
toprak olur da unutulur, onu öldürenler de
işledikleri cinayetin cezasını çekmezlerse,
utanç ve saygı duyguları insanları terk etmiş demektir.

Epeisodion I

KOROBAŞI

Kızım, ben buraya hem seni hem de kendimi düşünerek geldim, öğütlerimi doğru bulmuyorsan, sen haklı ol, ben sana uyayım.

ELEKTRA

Sizden utanıyorum ey kadınlar! Çok ağladığım için aşırı bir yeise kapıldığımı zannedeceksiniz. Fakat yapılan haksızlık beni buna mecbur ediyor, affedin. Nasıl olur da asil bir kadın babasına yapılan hakaretlerin gün geçtikçe azalacağına çoğaldığını görür de benim gibi hareket etmez? Evvela annem, beni doğuran annem en büyük düşmanım oldu; sonra kendi evimde babamın katilleriyle beraber yaşıyorum; bana emir veren de, ihtiyaçlarımı karşılayan da, beni mahrum eden de yine onlar. Aigisthos'u babamın elbiselerini giymiş tahtında oturur gördükçe, onu öldürdüğü ocağın önünde şaraplar dökmesini seyrettikçe ve nihayet –bu taşkınlık hepsinden ağır– babamı öldüreni babamın kendi yatağında, sefil annemle (o alçakla beraber yatana anne denebilir

mi?) birlikte gördükçe, günlerimin nasıl geçtiğini tahmin edersiniz. Annem hiçbir Erinys'ten korkmayarak, suçluyla beraber yaşayacak kadar cüretlidir. Hatta cinayeti ile alay eder gibi, babamı hileyle öldürdüğü günün yıldönümlerinde korolar tertip eder, kurtarıcı tanrılara kurbanlar keser. Zavallı ben bunları saraydan seyredip gözyaşı döke döke kendimden geçerim, babamın adını taşıyan melun ziyafete üzülürüm bir başıma; gönlümün arzu ettiği kadar ağlamama da müsaade edilmez. Sözde asil olan bu kadın bana bağırıp ağır sözler söyler: "Ey dinsiz, iğrenç mahlûk, bir tek senin baban mı öldü? Fanilerden bir tek sen mi yas tutuyorsun? Dilerim ölümün korkunç olur, yeraltı tanrıları şimdiki iniltilerinden hiç kurtarmaz seni," diyerek küfürler savurur. Fakat birinden Orestes'in geleceğini duyarsa kendinden geçer, karşımda avaz avaz bağırır: "Bunlar hep senin yüzünden değil mi? Gene senin işin! Orestes'i emniyetli bir yerde bulunsun diye elimden zorla alıp kaçırıttın. Ama hak ettiğin cezayı göreceksin!" Böyle uluyor işte. Bunları söylerken yanında durup kışkırtan o şanlı kocasıdır, o alçaklıktan ibaret olan, o kötülük timsali, o mücadelelerinde kadınların yardımına muhtaç adam! Bense hep Orestes'in gelip bu duruma son vermesini bekliyorum; zavallı ben! Harap olup gidiyorum. Zira Orestes'in hep tereddüt etmesi ne kadar ümidim varsa kırdı. Bu durumda dostlarım, ne akıllı ne de dindar olmak mümkündür; kötülüğün içinde bizi kötülüğe zorlayan güç çok büyüktür.

KOROBASI

Söyle bana, biz burada konuşurken Aigisthos bu civarda mı, yoksa saraydan gitti mi?

ELEKTRA

Evet gitti; burada olsa kapıdan dışarı çıkabileceğimi sanma; şimdi kırdı.

KOROBASI

O halde daha cesurca konuşabileceğim.

ELEKTRA

Burada olmadığından emin olabilirsin, ne istersen sor.

KOROBASI

Sorayım öyleyse: Ne dersin kardeşin gelecek mi, yoksa dönmesi daha çok sürecek mi?

ELEKTRA

Geleceğini söyler, ama söylediklerinin hiçbirini yapmaz.

KOROBASI

Büyük işler hazırlamakta olan adam tereddüt eder.

ELEKTRA

Fakat ben onu tereddütle kurtarmadım.

KOROBASI

Metin ol, Orestes sevdiklerinin yardımına koşacak kadar asildir.

ELEKTRA

Zaten ona inancım olmasaydı, bugüne kadar yaşamazdım.

KOROBASI

Sus! Bir şey söyleme! Bak, senle aynı baba ve aynı anneden olan kız kardeşin Khrysothemis saraydan çıkıyor, ellerinde yeraltındaki ölümlere sunulacak armağanlar var.

(*Khrysothemis girer.*)

KHRYSOTHEMİS

Avlu kapılarında yine ne çığlıklar koparmaya geldin kardeşim? Bu kadar zamandır boş bir gareze kapılmanın sonuçsuz olduğunu neden anlamak istemiyorsun? Şu kadarını biliyorum ki bu durumdan ben de muzdaribim; gücüm yetse onlara karşı beslediğim hisleri açığa vururdum. Fakat bugün felaket içinde, yolumuza inik yelkenle devam etmeliyiz; onlara bir kötülük etmediğim halde, bir de kötülük eder gibi görünmemeliyim. Seninkinden çok farklı olan bu gidişe, senin de razı olmanı isterim. Elbette

ki adalet benim öğütlerimde değil, senin düşündüklerindedir; ama özgür yaşamak istiyorsan, emirleri altında olduğun kimselere her şeyde uyman lazım.

ELEKTRA

Seni dünyaya getiren babanın çocuğu olup da onu unutman, sırf anneni düşünmen ne hazin şey! Bana verdiğin bu öğütleri sana hep o öğretiyor; birini olsun kendiliğinden söylemiyorsun. İki şıktan birini seç: Ya delisin ya da akıllı olduğun halde sevdiklerini unutuyorsun. Demin gücün yetse, onlara karşı beslediğin nefreti göstereceğini söyledin; hâlbuki ben babamın öcünü almak için her şeyi yaparken, sen bana yardım etmiyor, hatta hareketlerime engel oluyorsun. Bu, felaketlerimize bir de alçaklığı katmış olmaz mı? Göster bana ya da benden öğren: Bu şikâyetlerime son vermekle kârım ne olacak? Yaşamıyor muyum? Biliyorum sefil bir yaşam sürüyorum, ama bana bu da yeter. Onları rahatsız ediyorum, bu suretle de öbür dünyada bir haz duymak mümkünse, ölmüş babama şeref verilmiş oluyor. Bütün iddialarına rağmen sen onlardan sözde nefret ediyorsun, gerçekte babanın katilleriyle berabersin. Hiçbir zaman, senin şimdi böyle övündüğün hediyeleri bana verseler de onlara baş eğmem. Zengin sofralar senin olsun, hayat senin için bollukla dolsun. Vicdanımı sızlatmamak benim yegâne gıdam olsun. Senin gibi itibar görmek istemiyorum; aklın olsa sen de istemezdin. Bugün kendine en asil babanın kızı dedirtebilecekken annenin adını taşı sen! Böylelikle ölmüş babana ve sevdiklerine ihanet eden bir alçak olduğun bütün gözlere çarpacak.

KOROBASI

Tanrılar aşkına hiddete kapılma. Sen onun sözlerinden, o da seninkilerden pay çıkarmasını bilerseniz, söyledikleriniz ikinize de faydalı olur.

KHRYSOthemİS

Ey kadınlar, ben onun böyle konuşmasına alıştım; uzun şikâyetlerini sona erdirecek bir felaketin yaklaştığını bilmeseydim bir şey söylemezdim.

ELEKTRA

Neymiş o felaket? Söylesene! Bugünkü felaketimizden daha büyükse, artık direnmeyeceğim.

KHRYSOthemİS

Sana bütün bildiklerimi sayacağım: Ağlamaktan vazgeçmezsen seni güneş ışığı girmez bir yere kapatacaklar; bu memleketten uzak bir mahzende yaşayacaksın ve o zaman talihsizliğine ağlayabileceksin. Bunları düşün de sonra felakete uğrayınca beni suçlama. Zira artık akıllı olmak gerek.

ELEKTRA

Gerçekten bana bunu yapmaya mı karar verdiler?

KHRYSOthemİS

Evet, Aigisthos eve döner dönmez.

ELEKTRA

Bu iş için gelecekse çabuk gelsin.

KHRYSOthemİS

Ne uğursuz sözler söylüyorsun!

ELEKTRA

Gelsin diyorum, niyeti buysa.

KHRYSOthemİS

Daha da mı ıstırap arıyorsun? Aklın nerde senin?

ELEKTRA

İstediğim, sizlerden çok uzaklara kaçmak.

KHRYSOthemİS

Yaşadığın hayatı unutuyor musun?

ELEKTRA

Hayatım pek güzel, hayran olunacak gibi doğrusu!

KHRYSOthemİS

Güzel olurdu, eğer iyi düşünmesini bilseydin.

ELEKTRA

Bana sevdiklerime ihanet etmeyi öğretmeye çalışma.

KHRYSOTHEMİS

İstedğim, sana güç önünde boyun eğmeyi öğretmek.

ELEKTRA

O dalkavukluğu sen yap, benim mizacıma uymaz.

KHRYSOTHEMİS

Fakat ihtiyatsızlık yüzünden de mahvolmak doğru değil.

ELEKTRA

Gerekirse mahvolalım, yeter ki babamızın öcü alınsın!

KHRYSOTHEMİS

Babam beni affeder, biliyorum.

ELEKTRA

Bunlar ancak alçakların onaylayacağı sözler.

KHRYSOTHEMİS

Sen beni dinlemeyecek, bana uymayacak mısın?

ELEKTRA

Hiçbir zaman! Tanrılar beni böyle boş bir insan olma-
tan korusun!

KHRYSOTHEMİS

O halde gönderildiğim yere gideyim.

ELEKTRA

Nereye? Bu armağanları kime götürüyorsun?

KHRYSOTHEMİS

Annem beni bunları babamın mezarına dökmek için
gönderdi.

ELEKTRA

Ne diyorsun? En büyük düşmanına mı?

KHRYSOTHEMİS

Eliyle öldürdüğü insana! Bunu demek istiyorsun değil mi?

ELEKTRA

Hangi dostunun aklına kandı? Bunu ona kim tavsiye etti?

KHRYSOTHEMİS

Gece gördüğü bir rüya sanırım.

ELEKTRA

Atalarımızın tanrıları! Bari şimdi benimle olun!

KHRYSOTHEMİS

Annemizin bu korkusu sana güven mi veriyor?

ELEKTRA

Gördüğü rüyayı bana anlat da sonra söylerim.

KHRYSOTHEMİS

Ama pek az şey biliyorum.

ELEKTRA

Bildiğini anlat. Çok defa birkaç söz insanların maneviyyatını kırmaya da, yükseltmeye de yeter.

KHRYSOTHEMİS

Senin ve benim babamızın yeryüzüne gelip bir daha karşısına çıktığını görmüş diyorlar. Bir zamanlar kendisinin, bugünse Aigisthos'un taşıdığı asayı almış ve ocağın içine dikmiş; asadan yukarıya doğru bir dal fıskırmış, gölgesi bütün Mykenai toprağını örtüyormuş. Annem rüyasını Helios'a anlatırken,¹⁵ orada bulunan birinden duyduğum hikâyeye işte bundan ibaret. Fazlasını bilmiyorum, ancak beni bu korku yüzünden babamın mezarına gönderiyor. Şimdi ailemizin tanrıları adına yalvarıyorum sana; beni dinle, tedbirsizlikle kendini mahva sürüklemeye. Çünkü beni itsen de, felaket seni gene bana getirecek.

ELEKTRA

Sevgili kardeşim! Elindekilerin hiçbirini mezara götürme. Zira düşmanı olan bir kadının hediyelerini babamızın mezarına koymak veya onun şarap armağanlarını dökmek ne ibadettir, ne de doğrudur. Bunları rüzgârlara bırak ya da toprağın derinlerine göm ki hiçbiri babamızın ölüm yatağına varmasın. Annemiz öldüğü zaman, kendisi için yerin altında saklanmış bu hazineleri mezarında bulsun. Her şeyden evvel, kadınların en rezili olmasaydı,

15 Yunanlılar gördükleri kötü rüyaları şafakta doğan güneşe anlatarak uğursuzluğu defettiklerine inanırlardı.

eliyle öldürdüğü düşmanına çanaklar dolusu şarap dökmeydi. Düşün ki babamızı alçakça öldürdükten sonra düşmanımıymış gibi ellerini, ayaklarını koltuklarının altına bağladı¹⁶ ve kendini temizlemek için, kan lekelerini ölünün başındaki saçlarla sildi. Bu kadının armağanlarını mezarındaki ölü hoş karşılar mı? Sanıyor musun ki bu armağanlar onu işlediği cinayetten temize çıkarabilir? Hayır! İmkânı yok! O halde bu hediyeleri bırak. Sen kendi saçlarının ucundan kes, benimkileri de al; zavallı benim verebileceğim pek az şeydir, ama nem varsa al; bu bakımsız saçlarımı,¹⁷ süsü olmayan bu fakir kemerimi babama ver. Sonra yere kapanıp yalvar ona, bize iyilik yapıp yerin altından düşmanlarımıza karşı bizi korumaya gelsin; oğlu Orestes hasımlarını ayağı altına alıp galip gelecek kadar yaşasın. O zaman şimdikinden çok daha cömert ellerle mezarına çelenkler bağışlayacağız. Sanırım annemize bu korkunç rüyaları gönderen odur. Kardeşim, sen bunları yap da kendinin, benim ve en sevdiğimiz insanın, Hades'te yatan babamızın öcünün alınmasına yardım et.

KOROBASI

Genç kız dindarca sözler söylüyor. Sen de akıllıysan dediğini yaparsın.

KHRYSOthemis

Öyle olsun. Zira doğru söz iki insan arasında tartışma konusu olmaz, aksine hızla harekete teşvik eder. Fakat ben bunları yaparken tanrılar aşkına siz susun, çünkü annemin kulağına bir şey giderse, korkarım ki cesaretim bana pahalıya mal olur.

(*Khrysothemis çıkar.*)

16 Eski bir âdete göre katil öldürdüğü adamı kendisine zarar vermeyecek bir hale getirmek için ellerini bileklerinden keser ve koltuklarının altına bağlardı.

17 Yas tuttukları zaman Yunan kadınları saçlarını kısa keserlerdi.

Stasimon I

KORO

Strophe

Ben deli bir kâhin değilsem,
bilgelik ve idrak beni terk etmemişse,
geliyor bize bu işareti gönderen Dike.¹⁸
İki elinde doğruluk kuvvetini taşıyan Dike,
Takibe koyulacak çocuğum yakın zamanda.
İçimde cesaret uyanıyor,
demin tatlı bir rüzgâr gibi esen rüyaları duyunca.

Unutmaz seni baban, Helenlerin kralı,
unutmaz iki taraflı tunç balta,
onu darbeleriyle alçakça öldüren balta!
Gelecek yüzlerce ayağı, yüzlerce eliyle
korkunç tuzaklarda saklanan,
tunç ayaklı Erinys!

Antistrophe

Yasak olan yatağa, meşru olmayan bir sevgiye
adam öldürmekle lekelenen bir evliliğe onları taşkın bir
ihtiras sevk etti.

Onun için itimadım var,
bu işaretler suçlularla ortaklarını
pişman edecek.

Bu rüya gerçekleşmezse,
hem dehşet verici rüyalar, hem de tanrı sözlerinden
insanların çıkardığı kehanetler boştur demek.

Epodos

Ey Pelops'un eskiden
koştuğu yarış,¹⁹

¹⁸ Adaleti temsil eden tanrıça.

¹⁹ Pisa kralı Oinomaos kızını kendisini araba yarışında yenecek adama vermeyi vaat etmişti. Pelops, Oinomaos'un arabacısı Myrtilos'u kandırarak arabasının tekerleklerini gevşetmesini sağlamış. Yarışı kazandıktan sonra, Pelops Myrtilos'u arabasından denize atarak boğmuş. Bu suçu yüzünden kendisi ve ailesi tanrıların lanet ve garezine uğramışlardı.

felaket kaynağı,
 ne belalar getirdin
 bu toprağa!
 Altın arabasından
 alçakça yere atılan
 Myrtilos denizlerde boğulalı beri,
 keder, felaket
 bu evi terk etmedi bir daha.

Epeisodion II

(*Klytaimnestra girer.*)

KLYTAİMNESTRA

Yine avare dolaşıyorsun, görüyorum; kapılarda akrabalara iftira etmene daima engel olan Aigisthos evde değil ki! O bugün evde yok diye benden de çekinmiyorsun. Zorla, adaletsizce hüküm sürdüğümü, sana ve seninkilere kıydığımı duymayan bir tek kişi kaldı mı? Bende cüret ve küstahlık yoktur, ama senden yalnız kötü söz duyduğum için, ben de öyle konuşuyorum. Babanı öldüren benmişim, işte iftiralarına gösterdiğin yegâne, daimi bahane. Ben, evet ben öldürdüm, inkâr etmiyorum. Ama yalnız değilim bu işte, Dike de onu vurdu. Aklın olsaydı senin de adalete hizmet etmen lazımdı. Çünkü o adam, daima yasını tuttuğun baban, Helenler arasında senin kardeşini tanrılara kurban edecek kadar katı yürekli yegâne adamdı. Elbette bir baba, annenin doğurmak için çektiği ıstırapı duymamıştır, bilemez de bunu. Ama niçin, kimin uğruna kızımı feda ettiğini bana söylesene! Argos'lular için mi diyeceksin? Hayır! Benim kızıma kıymaya hakları yoktu. Babanın, kardeşi Menelaos'a düşen görevi üzerine alarak, benim çocuğumu öldürmesi, onu bana hesap vermekten kurtarır mı peki? Menelaos'un iki

çocuğu yok muydu? Benim kızımın yerine, onların ölmesi daha doğru değil miydi? Mademki Menelaos onların babaları, Troia Savaşı'na sebep olan Helena da anneleriydi... Hades Helena'nın çocuklarını istemiyor da, benimkilerin kanına mı susamıştı? Yoksa melun baban benden doğan çocukları hiç sevmiyor da Menelaos'un-kileri mi seviyordu? Kızını öldürene kötü, cani bir baba denmez de ne denir? İşte benim fikrim budur; ister katı-lırsın, ister katılmazsın. Ölen ablan da şimdi konuşabilse, elbette benim gibi konuşurdu. Ben yaptıklarım pişman değilim. Sence haksız olsam bile önce dürüst düşünmeye çalış, sonra karşıdakileri kınarsın.

ELEKTRA

Bu kez hakarete benim başladığımı, senin de sırf cevap verdiğini iddia edemeyeceksin. Fakat izinle hem ölmüş babamın, hem de kız kardeşimin adına gerçeği söyleyeyim.

KLYTAIMNESTRA

Hay hay, sözlerine daima böyle başlasaydın, kaşındakileri çileden çıkarmazdın.

ELEKTRA

O halde söyleyeyim: babamı öldürdüğünü itiraf ediyorsun. Suçun haklı sebeplerle olsun ya da olmasın, alçaklığın daha büyüğünü itiraf eden bir söz var mı? Buna rağmen, babamı adalet uğruna öldürmediğini, bugün seninle beraber yaşayan kötü adamın öğütlerine kapıldığını sana ispat edeceğim. Avcı Artemis'e sor, Aulis'te rüzgârların esmesine mani olmakla, hangi suçu cezalandırıyordu? İyisi mi ben söyleyeyim, zira tanrıçadan öğrenemeyiz. Duyduğuma göre babam bir gün tanrıçanın korusunda dolaşırken, ayak sesiyle benekli, boynuzlu bir geyiği kaldırmış ve hayvanı boğarken ağzından azametli birkaç söz kaçırmış. Buna öfkelenen Leto'nun kızı da geyiğin bedeli olarak, babamın kendi kızını kurban etmesi için Akhalıları yollarından alıkoydu. İşte İphigeneia bu yüz-

den kurban edildi. Zira vatana veya İlion'a doğru yola çıkmanın başka çaresi yoktu. Bu yüzden babam uzun süre direndikten sonra boyun eğdi ve kızını istemeyerek kurban etti; Menelaos uğruna değil. Hatta senin dediğin gibi de olsa, yani Menelaos'a yardım etmek maksadıyla kızını feda etmiş de olsa, buna karşılık olarak senin onu öldürmen mi lazımdı? Hangi kanuna göre? Dikkat et, insanlara böyle bir kanun vazetmekle, kendi felaket ve pişmanlığına sebebiyet vermiş olmayasın? Çünkü birine karşılık başka birini öldürmeye hakkın varsa, adalet yerine gelsin diye en başta senin ölmen lazım. Dikkat et, gösterdiğin sebep boş bir bahane olmasın! Bugün bu iğrenç hareketleri, babamın hangi suçlarına karşılık yaptığını bana açıklamak lütfunda bulunur musun? Babamın öldürülmesinde yardımcın olan canı ile aynı yatakta yatıyorsun, ona çocuk doğuruyorsun, namuslu bir evlilikten doğan, namuslu çocuklarını yanından kovuyorsun. Bu hareketlerini nasıl onaylarım? Yoksa bunları da mı kızının öcünü almak için yaptığını iddia edeceksin? Etsen de yine iğrenç olur, çünkü kızı için düşmanla evlenmek herhalde iyi bir şey değildir! Ama yeter, seni uyandırmak mümkün değil ki! Avazın çıktığı kadar bağırarak annemize iftira ettiğimizi söylüyorsun. Zaten bence sen bizim için bir anne değil, bir zalimsin; senin ve âşığının bana ettikleriniz yüzünden ömrüm keder içinde geçiyor. Senin insafsız elinden bin güçlülle kurtulan zavallı Orestes de gurbette acı günler geçiriyor. Onu bir gün seni öldürsün diye yetiştirdiğimi söyleyerek bana çok defa sitem ettin. Elimden gelseydi, bil ki yapardım. Bu sözlerim için herkese kötü, küstah, utanmaz olduğumu ilan et. Ama bu huylarım herhalde sana layık olduğumu kanıtlar sadece.

KORABAŞI

Öfkelendiğini görüyorum, ama haklı mı değil mi? Bunun düşünüldüğünü hiç görmüyorum.

KLYTAİMNESTRA

Düşünebilir miyim ki? Bu yaşa geldiği halde, annesine böyle hakaret eden bir kızın, utanmadan en büyük alçaklığa kadar gidebileceğini sanmıyor musunuz?

ELEKTRA

Sen inanmayacaksın ama gene de söyleyeyim: Böyle hakaret etmekten ben de utanıyorum. Biliyorum, bu sözler ne yaşıma yakışır, ne de mevkiime. Fakat sana duyduğum nefret ve kötü davranışların beni buna itiyor. Zira çirkin örneklerden çirkin şeyler öğrenilir.

KLYTAİMNESTRA

Utanmaz mahlûk! Gerçekten de benim sözlerim ve hareketlerim seni haddini aşır dedikodu etmeye teşvik ediyor anlaşılan.

ELEKTRA

Bu sözleri söyleyen ben değilim ki, sensin; sen birtakım işler görüyorsun, senin o işlerinden de benim sözlerim doğuyor.

KLYTAİMNESTRA

Artemis'in hükmüne yemin ederim! Aigisthos bir gelsin de, küstahlığının cezasını görürsün!

ELEKTRA

Gördün mü? Bana serbestçe konuşma hakkını verdiğin halde hiddete kapılıyor ve dinlemesini bilmiyorsun.

KLYTAİMNESTRA

Her ağzına geleni söylemene izin verdiğim halde, huzur içinde kurban sunmama da mı engel olacaksın?

ELEKTRA

Engel olmuyorum, aksine buyur sun; fakat sesime kusur bulma, bundan sonra tek söz söylemeyeceğim.

KLYTAİMNESTRA

Çeşit çeşit meyve armağanlarını al cariyem, Kral Apollon'a şimdiki endişelerimi defedecek dualar edeceğim. Duy sesimi evimizin hamisi Phoibos! Belirsiz de olsa

sözlerimi anla! Çünkü sana dost huzurunda hitap etmiyorum, bu kız yanımda dururken her şeyi açığa vurmak doğru olmaz; çünkü kin dolu yaygarasıyla yüzlerce dili harekete geçirerek, bütün şehirde yalan söylentiler yayar. Ama sen gizli dileklerimi duy. Ey kral Lykeios! Bu gece o karışık rüyalarımda gördüğüm hayaller iyiye alametse yerine gelsin, kötüyse onları düşmanlarımdın üstüne çevir. Mevcut servetimden hileyle beni mahrum etmeyi düşünen varsa engel ol; daima böyle rahat bir hayat yaşamamı, Atreus oğullarının saray ve esasına sahip olmamı, bugün de etrafımda bulunan dostlarımla ve bana karşı kin, kötü niyet beslemeyen çocuklarımla güzel günler geçirmemi nasip et. Lykeios Apollon! Lütfedip dualarımızı duy, dileklerimizi istediğimiz gibi yerine getir. Tanrı olduğun için, geri kalan her şeyi sessizliğime rağmen anladığına inanıyorum. Çünkü Zeus'un oğulları her şeyi bilir.

(Mürebbi girer.)

MÜREBBİ

Ey yabancı kadınlar! Size bir şey sorabilir miyim? Burası kral Aigisthos'un sarayı mıdır?

KORBAŞI

İyi tahmin ettin burası.

MÜREBBİ

Bu hanım karısıdır dersem, tahminim doğru olur mu? Tavrı tıpkı bir kraliçeyi andırıyor.

KORBAŞI

Evet, karşıdaki kraliçedir.

MÜREBBİ

Merhaba kraliçem! Sana ve Aigisthos'a bir dostunuzun gönderdiği müjdeleri getiriyorum.

KLYTAIMNESTRA

Hayır alâmeti kabul ediyorum. Fakat önce seni buraya kimin yolladığını öğrenmem lazım.

MÜREBBİ

Phokis'li Phanoteus bana önemli bir görev verdi.

KLYTAİMNESTRA

Ne görevi yabancı? Söylesene, bir dost tarafından geldiğine göre, kötü haber vermeyeceksin anlaşılan.

MÜREBBİ

Orestes öldü. İşte kısaca getirdiğim haber.

ELEKTRA

Heyhat! Zavallı ben, hayatım sona erdi bugün.

KLYTAİMNESTRA

Ne? Ne diyorsun yabancı? Dinleme bu kızı.

MÜREBBİ

Orestes öldü dedim ve bir daha tekrar ediyorum.

ELEKTRA

Bittim, zavallı ben, mahvoldum!

KLYTAİMNESTRA

Sen kendi işine bak. Yabancı bana doğruyu söyle, Orestes nasıl öldü?

MÜREBBİ

Zaten onun için geldim; sana her şeyi anlatacağım: Orestes, yarışlara katılmak için Hellas'ın şerefi olan meşhur Delphoi oyunlarına gelmişti. Tellalın birinci yarışı ilan ettiğini duyunca sahaya girdi; ihtişamı seyircilerin hepsinde hayranlık uyandırdı. Bu yarışı yeteneğine layık olan yerde bitirdikten sonra, şanlı zafer tacını takarak sahadan çıktı. Böyle bir kahramanın sayısız başarı ve zaferinin birkaçını nasıl seçer de anlatırım bilmiyorum. Yalnız şunu bil ki, hakemler diaulos,²⁰ pentathlos gibi ne kadar yarış ilan ettiyse, Orestes ödülünü kazanıyor ve bütün halk başarısını kutluyordu. Argos'lu olduğu, adına Orestes dendiği, vaktiyle meşhur Hellas ordusunu toplayan Agamemnon'un oğlu olduğu ilan edildi. Durum böyleydi işte. Fakat tanrı-

20 Koşu sahasının bir ucundan öbür ucuna kadar gidip gelmekten ibaret olan yarış.

nın gönderdiği felaketten insanoğlu güçlü de olsa kaçınmaz. Gerçekten de ertesi gün, şafakla beraber araba yarışı başlarken Orestes birçok rakibiyle beraber sahaya girdi. Aralarında bir Akhaia'lı, bir Sparta'lı ve dört atlık arabalarının üstünde iki Libya'lı vardı. Thessalia atlarıyla Orestes beşinci olarak geliyordu. Altıncı kula taylı bir Aitolia'lı, yedincisi bir Magnesia'lı, sekizincisi beyaz atlı bir Ainia'lıydı; dokuzuncusu tanrıların kurduğu Atina şehrindeydi, bir Boiotia'lı onuncu arabayı idare ediyordu. Hakemlerin kurayla belirledikleri yerlerde bir süre durdular, sonra tunç borazan çalınca birden hareket ettiler. Hepsi birden sesleriyle atlarını teşvik ediyor, elleriyle dizginleri sallıyorlardı; bütün saha gıcırdayan arabaların gürültüsüyle dolmuştu; toz kalkıyor, arabaları koşturanların hepsi diğer arabaların dingilini ve soluyan atlarını geçmek için değneği esirgemiyorlardı. Atların ağzından fışkıran köpük, arabaları koşturanların sırtına ve tekerleklerle akıyordu. Orestes sağdaki dış atın dizginini gevşetmek ve sınırın yanından geçen hayvanı sıkı tutmak suretiyle sahanın iki ucundaki sınır taşlarına arabasının dingiliyle dokunarak geçiyordu. O ana kadar hiçbir araba devrilmemişti. Fakat birdenbire Ainia'nın atları gemi aızıya alıp arabayı şiddetle sürükledi ve altıncı turu bitirip, yedinciye başlamak üzere döndüklerinde Barke'lilerin²¹ atlarının alnına çarptılar. Bunun üzerine birinin hatası yüzünden, arabalar birbirinin üstüne yıkılarak, parça parça oldu ve bütün Krisa ovası araba enkazıyla doldu. Bunu görünce Atinalı usta bir arabacı hayvanlarını yan tarafa alıp durdurdu ve atların birbirine karıştığı bu dalgalanan keşmekeşi sahanın ortasında bırakarak geçti. Orestes son sıradaydı; koşunun sonuna güvenerek atlarını bilerek geride bırakıyordu. Atina'lıdan başka rakibi kalmadığını görünce, kamçısını süratli atla-

21 Barke Libya'da bir şehirdir, yukarda mürebbinin Libyalılar diye saydığı üçüncü ve dördüncü arabanın sahipleri kastediliyor.

rının kulaklarına bir ıslık sesiyle şaklattıktan sonra takibe koyuldu; kâh biri, kâh öteki rakibini bir at başı kadar geçebiliyordu. Bütün öteki turları sarsılmadan tamamlamış olan zavallı Orestes, sağlam arabası üstünde dimdik duruyordu. Fakat bir anda, dönerken soldaki hayvanın dizginini gevşetti ve sınır taşının üst kısmına çarptı; dingili ortadan yarıldı, Orestes de dizginlere dolaşıp yere düştü, atları da sahanın ortasına dağıldı. Halk onun arabadan düştüğünü görünce, acı bir çığlık kopardı. Gençliğine, bunca başarıdan sonra böyle korkunç bir akıbet uğramasına acıdı insanlar. Orestes tepetaklak yerlerde sürüklenirdi. Nihayet arabacılar bin bir güçlkle atlarını durdurup Orestes'in etrafını saran kayışları çözdüler; her tarafından kanlar akıyordu. Vücudu hiçbir dostunun tanıyamayacağı, zavallı bir ceset haline gelmişti. Derhal bir odun yığını üstünde yaktılar onu; seçkin birkaç Phokis'li, bedeninden kalan bir avuç külü bir tunç vazoya koyup atalarının toprağında bir mezarı olsun diye buraya getiriyor. Kaza işte böyle meydana geldi. Hikâyesini dinlemek bile insanı üzüyor, benim gibi olanları gözüyle gören biri içinse şahit olduğum felaketlerin en büyüğüdür.

KOROBASI

Eyvah! Eyvah! Eski efendilerimizin bütün soyu kökünden yok oldu, söndü anlaşılan.

KLYTAİMNESTRA

Zeus! Bu da ne? Buna mutluluk mu, felaket mi, yoksa kârlı bir felaket mi diyeyim? Fakat kurtuluşumu kendi gözyaşlarıma borçlu olmam ne hazin!

MÜREBBİ

Anlattıklarım neden seni böyle üzdü hanımım?

KLYTAİMNESTRA

Anne olmak ne garip! Evladından kötülük de görse, bir anne ondan nefret edemez.

MÜREBBİ

O halde gelmemiz boşuna oldu anlaşılan.

KLYTAİMNESTRA

Hayır, boşuna değil. Benim kanımdan doğduğu halde, göğsümü ve yetiştirmemi reddedip bir sürgün gibi gurbette yaşayan Orestes'in öldüğüne dair kesin delil getirmen boşuna olabilir mi? Buradan gideli beri beni bir defacık gelip görmedi; beni babasını öldürmüş olmakla suçlar, korkunç tehditler savururdu. O kadar ki ne gece ne gündüz gözlerime rahat uyku girmezdi ve her hareketime nezaret eden zaman beni bir mahkûm gibi daima ölüme yaklaştırırdı. Hâlbuki bundan sonra –zira onun ve bu kızın tehditlerinden kurtuldum, bu yanımda duran daha da büyük bir felaket, daima öz kanını emen bir musibetti– evet, bundan sonra onun bütün tehditlerine rağmen rahat günler geçireceğiz.

ELEKTRA

Heyhat! Ne talihsizim ben! Şimdi sana acımalı, sana ağlamalı Orestes, çünkü öldükten sonra bile bu kadın, annen sana hakaret ediyor.

(*Klytaimnestra'ya*)

Nasıl? Sence iyi olmadı mı?

KLYTAİMNESTRA

Senin için iyi olmadı, ama o bu haliyle iyidir.

ELEKTRA

Duy şunu Nemesis! Ölülerin Nemesis'i! Duy!

KLYTAİMNESTRA

Duyması gereken kişiyi duydu ve mükemmel bir sonuç verdi.

ELEKTRA

Aşağıla bakalım! Talihin gülüyor bugün.

KLYTAİMNESTRA

Orestes'le sen bu talihimizi yok etmeye çalışacak mısınız?

ELEKTRA

Biz yok olduk, nasıl seni yok edelim?

KLYTAİMNESTRA

(*Mürebbi'ye.*)

Bu kızın dedikodu saçan dilini durdurabilmişsen, gelişin ne isabetli oldu!

MÜREBBİ

Mademki her şey yolunda ben artık gideyim.

KLYTAIMNESTRA

Asla! Gidersen bana da, seni yollayan dostuma da layık bir davranış görmüş olmazsın. İçeriye gir. Bırak onu dışarıda kalsın, bağırıp çağırarak kendinin ve sevdiklerinin felaketinden şikâyet etsin.

(*Klytaimnestra ile Mürebbi çıkar.*)

ELEKTRA

Nasıl? Gördünüz mü? Bir keder, bir ıstırap duyuyor mu? Alçak, oğlunun bu feci ölümüne inledi mi? Acı acı ağladı mı? Hayır, alayla gülerek gitti. Ah zavallı başım! Sevgili Orestes, ölmen beni nasıl mahvetti bilsen! Son ümitlerimi de kopardın gittin, bir gün babamla zavallı benim öcümüzü almak için hayatta kalacağını, buraya geleceğini ummuştum. Şimdi ben nereye gitmeliyim? Senden de, babamdan da mahrum kaldım, yalnızım. Gene onlara, o en nefret ettiğim insanlara, babamın katillerine kölelik mi edeyim? Evet, benim için pek güzel oldu doğrusu! Hayır, artık onlarla aynı evde oturmayacağım, bu kapının eşliğinde kendi kendimi bırakacağım, ömrüm kimsesiz kuruyacak. Varsın böyle yaptığım, canlarını sıktığım için içeridekilerden biri beni öldürsün. Ölmem bir nimettir, yaşamamsa yük! Hiç yaşama arzum kalmadı artık.

Kommos

KORO

Strophe I

Nerede kaldı Zeus'un yıldırımları,
nerede kaldı parlak Helios, bu cinayetleri seyreder de
hiddetlenmeden gizlerse?

ELEKTRA

Ah! Ah! Aman!

KORO

Çocuğum, neden ağlıyorsun?

ELEKTRA

Heyhat!

KORO

Bağırma bu kadar.

ELEKTRA

Beni öldüreceksin!

KORO

Ne? Nasıl?

ELEKTRA

Hades'e gittikleri aşikâr olanlardan
ümit beslememi istiyorsan,
ıstırabımı ayaklarının altında çiğniyorsun.

KORO

Antistrophe I

Amphiaraos²² isminde bir kral biliyorum,
bir altın gerdanlık uğruna
karısının kurduğu tuzığa düşerek, gözünü hayata
yumdu ve şimdi yeraltında...

ELEKTRA

Ah! Ah! Aman!

KORO

Bütün bilinciyle hüküm sürmektedir.

ELEKTRA

Heyhat!

KORO

Evet heyhat! Zira o zararlı kadın...

22 Apollon'un oğlu, ünlü bir kâhin. Polyneikes'in Thebai'a saldırısında öleceğini bildiğinden saklanmıştı. Fakat Polyneikes kâhinin karısına bir gerdanlık hediye etmiş, kadın da kocasının nerede olduğunu ifşa etmiş. Savaş sırasında toprak yarıp Amphiaraos'u yutmuş. Oğlu Alkmeon da babasının öcünü almak için annesini öldürmüş. Yunanlılar Amphiaraos'un yeraltı tanrılarına karıştığına inanırdı.

ELEKTRA

Cezasını buldu.

KORO

Evet!

ELEKTRA

Biliyorum, biliyorum, yası tutulanın öcünü alan biri çıktı. Benimse kimsem kalmadı, son desteğimi elimden zorla alıp götürdüler!

KORO

Strophe II

Felaketin zaten büyüktü, başına daha da büyüğü geldi!

ELEKTRA

Bilmez miyim, herkesten daha iyi bilmez miyim?
her şeyimi alıp götüren bu daimi, feci, iğrenç
İstirap kaynağı içinde olan ben!

KORO

Seni ağlatan felaketlere şahit olduk.

ELEKTRA

O halde beni artık yolumdan çevirme, mademki...

KORO

Ne diyorsun?

ELEKTRA

... asil kardeşime olan
güvenimin bana verdiği teselli yok oldu.

KORO

Antistrophe II

Ölüm tüm insanların kaderidir.

ELEKTRA

O zavallı gibi
yarışlarda dizginlere dolanıp
atların toynakları altında kalmak da mı kader?

KORO

Beklenmezdi bu feci ölüm.

ELEKTRA

Evet, mademki gurbette,
ellerimin yardımından mahrum...

KORO

Heyhat!

ELEKTRA

... yatıyor ve onu gömen,
yasını tutan ben olmadım!

Epeisodion III

(Khrysothemis koşarak girer.)

KHRYSOTHEMİS

Sevgili kardeşim, sevinçten adabı unutarak, çabucak koştum geldim. Çünkü seni bugünkü dertlerinden kurtaracak güzel haberler getiriyorum.

ELEKTRA

Dertlerime nereden deva bulacaksın şifaları kalmamışken artık?

KHRYSOTHEMİS

Orestes geldi, sözlerime inan, hem de en az benim kadar canlı!

ELEKTRA

Çıldırдың mı, zavallı senin ve benim ıstıraplarımızla nasıl alay edersin?

KHRYSOTHEMİS

Atalarımızın ocağına yemin ederim! Hayır, alay olsun diye değil, burada olduğunu bildiğim için söylüyorum.

ELEKTRA

Ey zavallı! Kimden duydun bunu ki bu kadar kuvvetle inanıyorsun?

KHRYSOTHEMİS

Başkasından değil kendimden biliyorum, kesin deliller gördüm, eminim.

ELEKTRA

Zavallılık! Gördüğün deliller de ne? Bende bu çılgın hummayı uyandıran ne gördün?

KHRYSOTHEMİS

Tanrılar aşkına dinle beni! Söyleyeceğimden deli olup olmadığımı anlarsın.

ELEKTRA

Söyle, söylemekten bir zevk duyacaksan.

KHRYSOTHEMİS

Sana gördüklerimin hepsini anlatacağım: babamızın eski mezarına varır varmaz, mezarın üstünde yeni dökülmüş sütlerin aktığını ve babamızın bulunduğu yerin çeşit çeşit çelenklerle süslendiğini gördüm. Bu manzara karşısında şaşırdım ve yakında biri var mı diye etrafıma bakındım. Fakat etrafı sessizlik içinde görünce mezara daha yaklaştım; tepesinde yeni kesilmiş bir saç buklesi gözüme ilişti. Bunu görür görmez, gönlümde daima taşıdığım bir hayal birdenbire canlandı: Bu saç dünyada en çok sevdiğim insanın, Orestes'in geldiğini ispat eden bir delildir. Saçları elime aldım, ağzımdan uğursuz bir söz çıkarmadım, hemen gözlerim sevinç yaşlarıyla doldu. O anda olduğum kadar şimdi de eminim: Bu armağanları oraya koyan Orestes'ten başkası değildir. Çünkü benden ve senden başka kim onu oraya getirebilir? Ben koymadım, biliyorum sen de koymadın; hem buna imkânın da yoktu: Sen ki tanrılara dua etmek için bile saraydan çıksan ceza görürsün. Anneme gelince, bunu yapmak aklına gelmez, yapsa da bizden gizleyemezdi. Demek ki bu armağanlar Orestes'indir. Gel kardeşim, gayretli ol. Bir tanrı hep aynı insanları korumaz. Şimdiye kadar bize karşıydı, fakat bugün birçok mutluluk verecek bize belki.

ELEKTRA

Ah, deliliğine çoktan beri ne kadar acıyorum!

KHRYSOTHEMİS

Ne var? Söylediklerime sevinmiyor musun?

ELEKTRA

Nerede olduğunu, aklının ne hayallere kapıldığını bilmiyorsun.

KHRYSOthemİS

Gözümle gördüğümü bilmez olur muyum?

ELEKTRA

Öldü, ey talihsiz! Orestes öldü! Ondan sana iyilik gelmez, gözlerini artık ona doğru çevirme.

KHRYSOthemİS

Eyvah! Öldüğünü kimden duydun?

ELEKTRA

Ölürken yanında bulunan birinden.

KHRYSOthemİS

Nerede bu adam? Şaşırdım kaldım.

ELEKTRA

Sarayda. Getirdiği haberler annemin hoşuna gitti, hiç üzülmeyi bile.

KHRYSOthemİS

Talihsiz başım! Ya babamızın mezarına bu zengin armağanları koyan kimdi?

ELEKTRA

Bence biri Orestes'in hatırasına hürmeten onları oraya koymuş olacak.

KHRYSOthemİS

Ah! Ne bedbahtım, ben ki bu haberleri buraya getirmek için sevinçle koşuyordum, felaketimizi bilmiyordum. Hâlbuki şimdi, gelir gelmez eski acılarımıza yenilerinin de katıldığını görüyorum.

ELEKTRA

Sana öyle geliyor. Fakat beni dinlersen, şimdiki ıstıraplarımızın yükünü hafifletebilirsin.

KHRYSOthemİS

Hiç ölüleri diriltebilir miyim?

ELEKTRA

Onu kastetmedim. O kadar deli değilim.

KHRYSOthemİS

Ne yapmamı emrediyorsun peki?

ELEKTRA

Tavsiye edeceğimi yapacak kadar cesaretli olmalısın.

KHRYSOTHEMİS

Yararı dokunacaksa hayır demem.

ELEKTRA

Bak, zahmetsiz iş olmaz.

KHRYSOTHEMİS

Biliyorum, bütün gücümle sana yardım edeceğim.

ELEKTRA

Nasil hareket etmeye karar verdiğimi dinle; sen de biliyorsun ki bir tek dostumuz kalmadı, Hades hepsinden mahrum etti bizi, ikimizi yapayalnız bıraktı. Bense kardeşimizin sağ salım yaşadığını başkalarından duydukça, babamızın öcünü almak için buraya geleceğini umuyordum. Artık Orestes olmadığına göre benim yardımımı babamızın katilini, Aigisthos'u tereddütsüz öldürmen için gözlerimi sana çeviriyorum. Çünkü senden artık bir şey gizlememeliyim. Harekete geçmek için ne bekliyorsun? Altüst olmayan bir tek ümidin kaldı mı ki bakışlarını ona çeviresin? Babamızın zengin mirasından mahrum, ağlayıp durmak kaldı sana sadece; bugüne kadar evlenmediğine, kocasız kaldığına üzülme, ihtiyarlamak kaldı. Bundan sonra da evlenebileceğini umma. Zira Aigisthos şüphesiz kendi mahvına yol açacak olan çocuklarımızın doğmasına izin verecek kadar düşüncesiz değildir. Fakat öğütlerime uyarsan, yeraltında baban da, kardeşin de senin bağlılığını takdir eder; bundan sonra da sana doğduğundan beri özgür bir insan derler, kendine layık bir kocaya kavuşursun. Herkes erdemli insanlara bakmaktan hoşlanır. Sözümü dinlersen, kendin ve benim için ne büyük bir ün kazanacağını görmüyor musun? Bizi görünce, överek selamlamayacak ne bir şehirli, ne bir yabancı olur. Bakın bu iki kardeşe dostlar diyeceklerdir, atalarının ocağını kurtardılar; hasımları iktidarda oldukları halde,

onları öldürmeyi göze aldılar. Onları sevmeliyiz, hepimiz onlara saygı borçluyuz. Bayramlarda, halkın toplantılarında herkes onların mertliğini saygıyla anmalıdır. İşte herkesin hakkımızda söyleyeceği sözler. Hayattayken de, öldükten sonra da şanımız hiç eksik olmayacak. Sevgili kardeşim, gel beni dinle, babamız aşkına bana yardım et; kardeşinin uğruna zahmete katlan, ıstırabımı sona erdir, kendi kendinizi kurtar; bil ki asil insanlar için alçakça yaşamak ayıptır.

KORO

Böyle durumlarda basiret, konuşan için de, dinleyen için de hayırlı bir müttefiktir.

KHRYSOTHEMİS

Evet ey kadınlar, akli başında olsaydı konuşmadan önce, basirete şimdiye dek uymadığı kadar uyardı. Cüreti bir silah gibi kullanmak ve beni de yardıma çağırmak için gözlerini nereye diktin böyle? Gözün kör mü? Erkek değil, kadınsın; kolun düşmanlarıninkine kadar kuvvetli değil. Talih bugün onlara gülüyor, hâlbuki bizden uzaklaşıp kayboluyor. Kim Aigisthos gibi bir adamı ele geçirmeye kalkar da, başına bir felaket gelmeden işin içinden sıyrılabilir? Dikkat et, bu sözleri biri duyarsa, mevcut felaketimize daha da büyük ıstıraplar katılır. İyi bir ün kazanmamız, sonra da utanç verecek bir tarzda ölmemiz neye yarar? Zira ölüm en iğrenç şey değildir, asıl ölmek isterken ona ulaşamayacak durumda olmak fecidir. Sana yalvarıyorum, bizi yok etmeden, soyumuzu köküne kadar kurutmadan önce öfkeni bastır. Sözlerinin dışarıya sızıp kötü bir netice vermemesine çalışacağım. Ama artık aklını başına topla, zaafını bil de gücün önünde boyun eğ.

KOROBASI

İnsanlar için basiretli ve ölçülü bir karakter en büyük kârdır inan!

ELEKTRA

Bu sözleri söyleyeceğini tahmin etmiştim. Tekliflerimi de reddedeceğini gayet iyi biliyordum. Bu işi tek başıma, kendi elimle başarmalıyım, çünkü hedefime ulaşmadan arkasını bırakmayacağım.

KHRYSOTHEMİS

Heyhat! Bu fikirleri keşke babamızın öldürüldüğü anda beslemiş olsaydın, o zamanlar belki bir sonuç alırdın.

ELEKTRA

O zaman da aynıydım fakat düşüncem henüz zayıftı.

KHRYSOTHEMİS

O zayıflığı bütün ömrümce muhafaza etmeye çalışsaydın keşke!

ELEKTRA

Bu öğütlerinden bana yardım etmeyeceğin anlaşılıyor.

KHRYSOTHEMİS

Kötü girişimler elbette kötü sonuçlar doğurur.

ELEKTRA

Aklına hayranım, ama korkaklığından nefret ediyorum.

KHRYSOTHEMİS

Elbette bir gün gelir, bana hak verdiğini de görmek zorunda kalırım.

ELEKTRA

Hayır! Benden bunu hiçbir zaman duymayacaksın.

KHRYSOTHEMİS

Bunu göstermek için önümüzde uzun bir ömür var.

ELEKTRA

Git buradan! Senden hayır yok.

KHRYSOTHEMİS

Aslında var, ama senin bir şey öğrenmeye niyetin yok.

ELEKTRA

Git her şeyi anneme anlat!

KHRYSOTHEMİS

Ben senden o kadar nefret etmiyorum.

ELEKTRA

Bari beni şerefsizliğin ne derecesine sürüklemek istediğini bil.

KHRYSOTHEMİS

Şerefsizlik değil, ihtiyat.

ELEKTRA

Senin görüşlerine benim de mi uymam lazım?

KHRYSOTHEMİS

Daha mantıklı olduğun gün, ikimizi de sen idare edersin.

ELEKTRA

Bu kadar iyi konuşan birinin gene de yanılması ne yazık!

KHRYSOTHEMİS

Kendi hatanı çok iyi tarif ediyorsun.

ELEKTRA

Ne? Söylediklerim sence adil değil mi?

KHRYSOTHEMİS

Evet ama adaletin de zarar verdiği olur.

ELEKTRA

Bu tavrın kanun olduğu yerde yaşamak istemiyorum.

KHRYSOTHEMİS

Fakat bu dediğini yaparsan, bana hak vereceksin.

ELEKTRA

Tabii yapacağım, senden de hiç korkmayacağım.

KHRYSOTHEMİS

Gerçekten mi? Kararından vazgeçmeyecek misin?

ELEKTRA

Hayır! Zira kötü öğütten daha iğrenç bir şey yoktur.

KHRYSOTHEMİS

Öğütlerimin hiçbirini kabul etmiyor musun?

ELEKTRA

Kararım yeni değil, çok önceden verilmişti.

KHRYSOTHEMİS

O halde gideyim, ne sen benim öğütlerimi doğru bulacaksın, ne de ben senin yaptıklarını.

ELEKTRA

Git. Arzun ne kadar güçlü olursa olsun, seni dinlemeyeceğim. Boş hayallerin arkasında koşmak tabii ki çılgınlıktır.

KHRYSOthemis

Düşüncelerini doğru buluyorsan, öyle düşünmeye devam et. Felakete uğradığın gün bana hak verirsin.

(*Khrysothemis çıkar.*)

Stasimon III

KORO

Strophe I

Havalar da uçan en zeki kuşların²³
kendilerine hayat verip bakanları
beslediklerini görüyoruz da,
neden onlar gibi biz de bu borcu tanımıyoruz?
Hayır, Zeus'un şimşegi üzerine,
göksel Themis²⁴ üzerine yemin ederim,
nankörlük uzun zaman cezasız kalmayacak!
Ey ölümler diyarına inen PHEME!²⁵
haykıran sesini yükselt,
Hades'teki Atreus oğullarına
hüzün verici rezalet haberini götür.
De ki evinde bugün aile hayatı sarsılmış,
iki kızı arasında yaşanan tartışmayı
ortak hayatın samimiyeti halledemedi.
İhanete maruz kalan
Elektra fırtınaya yapayalnız göğüs geriyor,
zavallı babasının akıbetine
durmadan ağlar,

Antistrophe I

23 Leylekler. Eski Yunanlılar leylekləri göre ve bağılılığın timsali sayarlardı.
24 Uranos ve Gaia'nın kızı. Dođa kanunlarını ve adaleti temsil eden tanrıça.
25 Tevatür ve şöhreti temsil eden tanrıça.

tıpkı durmadan inleyen bülbül gibi;
ölümünden çekinmez,
hayata gözlerini kapamaya hazırdır,
yeter ki o iki Erinys'i²⁶ yakalayabilsin.

Kimin bu kadar asil bir evladı var?

Mert insanların hiçbiri, felaket içinde de

Strophe II

yaşasa, şöhretini lekelemeye

ve kötü bir ün bırakmaya razı olamaz.

Çocuğum sen de kendine gözyaşı ile dolu bir hayat seçtin
ve kötüye karşı koyarak bir defada iki onur nişanı ka-
zanmayı:

hem mükemmel, hem cesur bir evlat ününü tercih ettin.

Tanrı vere de, bugün düşmanlarının

Antistrophe II

sana karşı olduğu gibi, bir gün güç ve zenginlikle
sen de onlara üstün olasın!

Zira seni mutluluk içinde bulmadım,

fakat doğanın en yüce kanunlarına uyarak,

Zeus'a olan imanın sayesinde

en parlak şerefe nail olacaksın.

Epeisodion IV

*(Orestes ile Pylades, yanlarında urnayı taşıyan
uşaklarla girerler.)*

ORESTES

Ey kadınlar! Acaba bize iyi tarif verildi mi? Bizi hedefimi-
ze götüren yolu mu takip ediyoruz?

KORABAŞI

Nereyi arıyorsun? Buraya gelmekteki amacın ne?

ORESTES

Deminden beri Aigisthos'un evini arıyorum.

26 Aigisthos ile Klytaimnestra. Eski Yunanlılar lanetlenmiş insanlara da Erinys adını verirdiler.

KOROBASI

İşte geldin, sana yol göstereni ayıplamak yersiz olur.

ORESTES

Hanginiz içerdekilere çoktan beri beklediklerinin geldiğini haber verir?

KOROBASI

Bu haberi en yakınlarından biri vermeliyse,

(*Elektra'yı gösterir.*)

O söylesin.

ORESTES

(*Elektra'ya.*)

O halde lütfen gir de, bir kaç Phokis'linin Aigisthos'u aradıklarını söyle.

ELEKTRA

Ah talihsiz başım! Yoksa aldığımız haberin gözle görülen delillerini mi getirdiniz?

ORESTES

Hangi haberden bahsettiğini bilmiyorum. Fakat Strophios isminde bir ihtiyar benimle, Orestes'e dair bir haber gönderdi.

ELEKTRA

Nedir yabancı? İçim nasıl titriyor!

ORESTES

Orestes öldü, bu gördüğün küçük urnada hafiflemiş kalıntılarını getirdik.

ELEKTRA

Ah ne zavallıyım ben! İşte felaketim gözümün önünde, elimin altında, onu görebiliyorum.

ORESTES

Orestes'in kara bahtına acıyorsan, bil ki bu urna onun evidir artık.

ELEKTRA

Yabancı, ver, tanrılar aşkına! Ver onu bana, onun kalıntılarını saklıyorsa; elime alayım ve bu küllere bakarak, kendime ve bütün soyuma ağlayıp haykırayım.

ORESTES

(Maiyetine.)

Urnayı getirin ve her kimse bu kadına verin; herhalde düşmanı olsaydı, küllerini bu kadar ısrarla istemezdi; muhakkak ya bir dostu ya bir akrabası.

ELEKTRA

Ey en sevdiğim insanın hatırası! Orestes işte hayatının bana son yadigârı! Bu dönüşün, seni buradan uzaklaştırdığım anda beslediğim ümitlere ne kadar aykırı! Bugün elimde taşıdığım bir hiçtir çocuğum, ah çocuğum! Seni saraydan yolladığımda ısl ıslydın oysa. Bu ellerle seni ölümden kaçırıp kurtarmadan, gurbete göndermeden hayata gözümü kapasaydım keşke! O gün orada ölürdün ve babamızın mezarında sana da bir yer verildi, şimdi gurbette bir sürgün gibi evinden, ablandan uzak, feci bir şekilde can verdin! Zavallı ben şefkatli ellerimle cansız vücudunu yıkayıp süsleyemedim; bu acı yükü yakıcı alevlerin içinden kaldırmak bana düşerdi, kaldıramadım. Bu hizmeti bile yabancı ellerden gördün ve zavallı cesedin küçük bir toz yığını halinde küçücük bir kaba sığdı. Heyhat! Emeklerim boşa gitti, senin için çektiğim tatlı zahmetler boşunaymış! O zamanlar annenin değil, benim gözbebeğimdin, sarayda herkesten çok ben sana bakar, sen de bana hep abla derdin. Fakat sen öldün ve bunların hepsi bir günde yok oldu gitti! Bir kasırga gibi her şeyimi beraberinde alıp götürdün. Babam bizi terk etti, ben senin yüzünden mahvoldum, sen de öldün. Ama düşmanlarımız gülüyor, o anne olmayan annemiz sevincinden çıldıracak. Hâlbuki çok defa gizlice, ondan öç almak için buraya geleceğini bana haber vermiştin. Fakat senin ve benim kara bahtımız ümitlerimizi boşa çıkardı, senin o sevgili çehren yerine bana bir avuç küle işime yaramayan bir gölge yolladı. Ah! Ah! Vah zaval-

lı vücudun! Vah! Ah sevgili kardeşim, neden bu melun seyahate çıktın da beni kahrettin? Evet kahroldum, ah benim sevgili kardeşim! Küllerinin bulunduğu bu urnaya beni de kabul et, bir ölüyü diğer bir ölünün yanına al, ben de yerin altında seninle beraber oturayım! Sen hayat-tayken, kaderimizi paylaştırdık; şimdi de öldükten sonra, tozlarını paylaşmak istiyorum. Görüyorum ki ancak ölü-ler ıstırap çekmiyor.

KOROBASI

Fani bir babadan doğdun Elektra, Orestes de faniydi, bunu düşün ve gözyaşlarında aşırıya kaçma. Zira hepimiz ecele boyun eğmeliyiz.

ORESTES

Ah! Ne diyeyim? Şaşırdım, nereden başlayayım? Daha fazla susacak gücüm kalmadı.

ELEKTRA

Derdin nedir? Niçin böyle konuşuyorsun?

ORESTES

Karşımdaki kadın ünlü Elektra mı?

ELEKTRA

Kendisi, hem de ne kadar zavallı!

ORESTES

Ah! Ne kötü kader!

ELEKTRA

Herhalde bana yazıklanmıyorsun yabancı.

ORESTES

Ah zalimce, dinsizce harap edilen vücut!

ELEKTRA

Evet, bu acı sözleri başkası için değil, benim için söylüyorsun, yabancı.

ORESTES

Vah kocasız, mutsuz geçen bedbaht ömrün!

ELEKTRA

Neden bana bakarak böyle inliyorsun?

ORESTES

Nasıl olur da felaketlerimin hiçbirini bilmem?

ELEKTRA

Hangi sözümle öğrendin ki onları?

ORESTES

Talihsizliğimi, senin bunca fevkalade ıstıraplarını görmekle öğrendim.

ELEKTRA

Üstelik ıstıraplarımın ancak pek azını görüyorsun.

ORESTES

Bunlardan daha kötüsü olabilir mi?

ELEKTRA

Ya katillerle beraber yaşamam?

ORESTES

Kimin katilleri? Hangi suçu kastediyorsun?

ELEKTRA

Babaminkiler. Onun katlinden sonra, beni kendilerine zorla esir ettiler.

ORESTES

Hangi fani seni esarete zorlayabilir?

ELEKTRA

Annem derler, ama anneye hiç benzemez.

ORESTES

Ne yapıyor? Zor mu kullanıyor? Sana kötü mü davranıyor?

ELEKTRA

Zorlamak, kötü davranmak ve her türlü kötülük.

ORESTES

Sana yardım edecek, bunları engelleyecek kimsen yok mu?

ELEKTRA

Yok, işte getirdiklerin de biricik yardımcımın külleri.

ORESTES

Vah talihsiz! Sana bakınca yüreğim sızlıyor!

ELEKTRA

Öyleyse bil ki bana acıyan ilk insansın.

ORESTES

Evet, çünkü çektiklerinden ıstırap duyan bir ben varım.

ELEKTRA

Fakat ailemizden değilsin değil mi?

ORESTES

(Koroyu göstererek.)

Bu kadınların iyi niyetler beslediğinden emin olsaydım, sana cevap verirdim.

ELEKTRA

Emin olabilirsin, sadık dostlar önünde konuşacaksın.

ORESTES

Şu urnayı elinden bırak, her şeyi öğreneceksin.

ELEKTRA

Ah tanrılar aşkına, bana bu kötülüğü yapma!

ORESTES

Beni dinle, günah işlemiş olmazsın.

ELEKTRA

Sana yalvarırım, en kıymetli varlığımı benden alma!

ORESTES

Hayır, razı olamam.

ELEKTRA

Mezarından da mahrum edilirim, senin yüzünden ne bedbaht olurum Orestes.

ORESTES

Sus, ağzını hayra aç! Ağlamaya hakkın yok.

ELEKTRA

Ölen kardeşime ağlamaya hakkım yok mu?

ORESTES

Böyle sözler sana yakışmaz!

ELEKTRA

Ölmüş kardeşime layık değil miyim?

ORESTES

Her açıdan layıksın, ama bu urna sana ait değil.

ELEKTRA

Orestes'in külleri içindeyse benimdir.

ORESTES

Orestes'in değil. Bu hikâye uydurma.

ELEKTRA

Ya o zavallının mezarı nerede?

ORESTES

Mezarı yok. Hayatta olanların mezarı olmaz ki!

ELEKTRA

Ne diyorsun çocuğum?

ORESTES

Söylediklerim yalan değil.

ELEKTRA

Yaşıyor mu o?

ORESTES

Ben yaşadığıma göre.

ELEKTRA

Ne? Sen misin o?

ORESTES

Babamızın mührüne bak da gerçeği söylediğime inan.

ELEKTRA

Ah ne mutluluk!

ORESTES

Benim için de!

ELEKTRA

Sesin! Sevgili sesin midir kulağıma gelen?

ORESTES

Evet! Hem de sana hitap ediyor.

ELEKTRA

Seni kollarımda mı tutuyorum?

ORESTES

Dilerim bundan sonra da hep kollarında tutarsın!

ELEKTRA

(Koroya.)

Ah sevgili dostlarım, kardeşlerim, bakın Orestes burada!
Yalancıktan ölmüş, şimdi de gene yalanlarla evine sağ
salım dönebildi.

KOROBASI

Görüyoruz kızım, bu mutlu olay karşısında gözlerimiz-
den sevinç yaşları akıyor.

ELEKTRA

Ey çok sevdiğim

Strophe

babanın evladı!

Geldin nihayet,

geldin ve aradıklarını da buldun!

ORESTES

Evet buradayım, ama sus biraz bekle.

ELEKTRA

Ne var?

ORESTES

Susman daha iyi olur, içeriden biri bizi duymasın!

ELEKTRA

Yo, ebedi bakire Artemis'e yemin ederim ki,

daima evin içinde oturan kadınlardan,

toprağın o lüzumsuz yükünden

korkmaya asla tenezzül etmem.

ORESTES

Fakat Ares'in kadınlarda da bulunduğunu unutma.

Sanırım bunu tecrübelerinden de biliyorsun.

ELEKTRA

Ah! Heyhat!

asla örtülmeyecek,

asla unutulmayacak felaketimizin

nasıl gerçekleştiğini

apaçık gözümün önüne getiriyorsun!

ORESTES

Onu ben de biliyorum, fakat ancak uygun zamanda hatırlamalı bunları.

ELEKTRA

Benim için her an, Antistrophe
her zaman uygundur onları
haklı olarak hatırlatmama.
Zira dilimin bugünkü özgürlüğünü,
bin bir güçlkle elde edebildim.

ORESTES

Haklısın, ama özgürlüğünü iyi koru.

ELEKTRA

Ne yapmalı?

ORESTES

Zamanı değilken, fazla konuşmak isteme.

ELEKTRA

Sen geldikten sonra,
senin istediğin gibi susmayı
kim tercih edebilir konuşmaya?
Bugün seni görmem bütün tahminlerimin,
ümitlerimin ötesinde olmadı mı?

ORESTES

Tanrılar ne zaman gelmemi emrettilerse, o zaman beni görebildin.

ELEKTRA

Söylediğin bende daha da büyük
bir sevinç uyandırıyor,
eğer bir tanrı seni evimize kadar getirmişse.
Bence de bu işte tanrıların parmağı var.

ORESTES

Sevincine engel olmaya çekiniyorum,
ama haddinden fazla sevince kapıldığın için de korku-
yorum.

Epodos

ELEKTRA

Sen ki uzun zaman sonra,
buraya dönerek gözlerimi sevindirmeye karar verdin,
beni bu kadar sefil görünce korkarım ki...

ORESTES

Neden korkuyorsun?

ELEKTRA

Yüzünü görme sevincinden beni mahrum etme!

ORESTES

Eder miyim? Başkalarının buna teşebbüs ettiğini görürsem de öfkelenirim.

ELEKTRA

Söz veriyor musun?

ORESTES

Neden vermeyeyim?

ELEKTRA

Sevgili kardeşim, asla beklemediğim haberi duydum da, sesimi çıkarmadım, hiddetime hâkim oldum, zavallı ben kara haberi bir çığlık bile koparmadan dinledim.

Şimdi seni kollarımda tutuyorum,
sevimli yüzün bana göründü;
felaket içinde bile onu bir daha unutmam.

ORESTES

Gereksiz sözleri bırak! Ne annenin kötülüğünü, ne de Aigisthos'un babamızın servetini tüketip israf ettiğini, boş yere dağıttığını anlatma. Zamanın verdiği fırsatı konuşarak kaçırmış oluruz. Şu anda ne yapılabileceğini söyle bana: Düşmanlarımızın kahkahalarına son vermek için ortaya çıkmalı mı, yoksa saklanmalı mı? İkimiz böyle saraya girersek, annem yüzümüzdeki sevinç parıltılarından sırrımızı anlamasın sonra? Ölümüm yalan değil

de gerçekmiş gibi feryat et bence. Zaferi kazandıktan sonra sevinip keyifle güleriz.

ELEKTRA

Kardeşim, zaten senin hoşuna giden benim de hoşuma gider, zira sevinçlerimi de kendime değil, sana borçluyum. Çok büyük bir çıkarım olsa bile senin gönlünü azıcık kırmaya razı olamam. Aksi halde bizden lütfunu esirgemeyen tanrıya iyi hizmet etmiş sayılmam. Burada olup bitenlerden haberin var şüphesiz. Aigisthos'un çıktığını, anneminse evde olduğunu duymuşsundur. Yüzümün bir gülümsemeyle aydınlanacağından bir daha korkma. Zira eskiden beri kin iliklerime işledi; seni gördükten sonra da sevinç yaşları döküp duracağım. Heyecanımı nasıl zapt ederim? Ben ki bir gün içerisinde seni hem ölü, hem diri gördüm. Benim için ne beklenmedik olaylara sebep oldun, öyle ki şimdi babam karşıma diri çıksa hayaldir demeyecek, gördüğüme inanacağım. Mademki bu yoldan bize geldin, canının istediğini yap. Zira yalnız olsaydım benim için yapılacak ancak iki şey olurdu: Şerefli bir kuruluş veya şerefli bir ölüm.

ORESTES

Sus! İçeridekilerden biri çıkmaya hazırlandığını duydum sanki.

ELEKTRA

(*Orestes ve Pylades'e.*)

İçeriye buyurun yabancılar, saraydakiler getirdiğinizi alınca sevinmeyeceklerse de sizi geri de çevirmezler.

(*Mürebbi girer.*)

MÜREBBİ

Büsbütün deli ve akıldan mahrumsunuz! Yoksa hayatı artık hiçe mi sayıyorsunuz? Sizde yalnız tehlikeye yakın değil, en büyük tehlikelerin ta göbeğinde bulunduğunuzu anlayacak kadar akıl yok mu? Öteden beri bu kapıda nöbet beklemeseydim, planlarınız bu sarayda, siz içeriye girmeden

önce anlaşılırdı. Ama tedbirlerim bu felaketin önünü aldı. Şimdi uzun konuşmalardan, sevincinizi sonu gelmeyen çığlıklarla belli etmekten artık vazgeçin ve içeriye gelin. Daha fazla gecikmek hata olur, işi bitirme zamanı geldi.

ORESTES

Girerken içeride beni ne bekleyecek?

MÜREBBİ

Her şey tamamdır. Kimsenin seni tanımayacağı kesin.

ORESTES

Öldüğümü haber verdiğini varsayıyorum.

MÜREBBİ

Şunu bil ki içeridekiler için sen Hades'in bir sakinisin.

ORESTES

Bu habere seviniyorlar mı yani? Ne diyorlar?

MÜREBBİ

Her şey bittikten sonra anlatırım. Şimdilik her şey lehimize görünüyor, hatta lehimize olmayanlar bile.

ELEKTRA

Bu adam kimdir kardeşim? Tanrılar aşkına söyle.

ORESTES

Tanıyamadın mı?

ELEKTRA

Hatırlayamıyorum.

ORESTES

Vaktiyle beni kimin ellerine emanet ettiğini hatırlamıyormusun?

ELEKTRA

Kim? Ne diyorsun?

ORESTES

Tedbirlerin sayesinde, beni ellerinde Phokis toprağına kadar gizlice götüren adam.

ELEKTRA

Babamızı öldürdüklerinde, birçokları arasında bize sadık gördüğüm tek adam mı bu?

ORESTES

Evet o. Başka bir şey sorma.

ELEKTRA

Ne harika bir gün! Nasıl geldin buraya Agamemnon ailesinin biricik kurtarıcısı? Kardeşimi ve beni bunca felaketten kurtaran adam mısın gerçekten? Aziz ellerin, ayakların bana ne büyük hizmetler gördü! Nasıl oldu da bu kadar zamandan beri karşımdayken seni tanıyamadım? Beni sözlerinle öldürürken, meğer mutluluğum için çalışıyormuşsun. Var ol babam, seni bir baba gibi görüyorum, var ol! Bil ki bir tek günde en çok nefret ettiğim ve en çok sevdiğim insan sen oldun.

MÜREBBİ

Bu kadarı yeter bence. Zira geçmiş olayları sana tek tek anlatmak için pek çok gecenin, pek çok günün geçmesi gerekir Elektra.

(Orestes ve Pylades'e)

Yanımda dikilip duran siz ikinize tavsiyemse şudur: Harekete geçme zamanı geldi. Klytaimnestra şu anda yalnız, içeride hiç erkek yok. Gecikirseniz saraydakilerle ve onlardan daha usta, daha kalabalık düşmanlarla dövüşmek zorunda kalacağınızı unutmayın.

ORESTES

Pylades, artık sözü uzatmanın gereği yok, çabucak girelim; fakat önce atalarımızın bu kapıların önüne diktiği tanrı heykellerine dua edelim.

(Orestes ve Pylades saraya girer. Mürebbi onları izler.)

ELEKTRA

Kral Apollon! Lütfedip dualarımı ve beni dinle; ben ki çok defa nem varsa, sana adadım ve kararlı ellerimle sana yakardım. Şimdi Apollon Lykeios, elimde bir şey yoksa da sana yalvarıp yakarıyor, önünde yere kapanıyo-

rum: Planlarımızda iyiliksever yardımını bizden esirgeme ve insanlara, tanrıların dinsizliği nasıl cezalandırdığını göster.

(*Elektra saraya girer.*)

Stasimon IV

KORO

Strophe

Bakın nasıl ağır ağır yürüyor
nefesi ölüm saçan Ares.
Giriyorlar artık evin içine
iğrenç cinayetleri kovalayan
kimsenin kaçamayacağı köpekler.²⁷
Böylece gönlümün hayali
uzun zaman geçmeden gerçek olacak.
Sinsi adımlarla giriyor evin içine
ölülerin intikamcısı,
atalarının zenginliğinin merkezine.
Elinde yeni bilediği kılıcı var.
Maia'nın oğlu Hermes!
sen ki planlarını karanlıkta gizledin,
artık durma, onları tam hedefe götür.
(*Elektra saraydan çıkar.*)

Antistrophe

Epeisodion V

ELEKTRA

Sevgili dostlarım, şimdi işi bitirecekler. Fakat bir dakika
susun.

KOROBASI

Nasıl? Ne yapıyorlar şimdi?

²⁷ Köpek gibi suçluların peşine takılan Erinyesler kastediliyor.

ELEKTRA

Klytaimnestra urnayı gömmek üzere süslüyor, onlar da yanında duruyorlar.

KOROBASI

Ya sen neden dışarıya çıktın?

ELEKTRA

Biz farkına varmadan Aigisthos'un içeriye girmesin diye.

KLYTAİMNESTRA

(İçeriden.)

Ah! İmdat! Bu katil dolu sarayda bir dost yok mu?

ELEKTRA

İçerde biri bağılıyor, duyuyor musunuz dostlarım?

KOROBASI

Strophe

Dehşet verici sesler duyuyor ve ürperiyorum.

KLYTAİMNESTRA

Eyvah! Aigisthos neredesin?

ELEKTRA

Dinle, gene bağılıyor.

KLYTAİMNESTRA

Ah oğlum, çocuğum, merhamet et annene!

ELEKTRA

Ama sen ne ona, ne babasına merhamet etmedin.

KORO

Ey bahtsız şehir! Bahtsız soy! Kader bugün seni yok ediyor, yok ediyor.

KLYTAİMNESTRA

Ah! Vuruldu!

ELEKTRA

Gücün varsa bir daha vur.

KLYTAİMNESTRA

Ah bir daha!

ELEKTRA

Bu darbeler keşke Aigisthos'a da inseydi!

KORO

Lanet yerine geliyor; yeraltında yatanlar yaşıyor!
Uzun zaman önce ölenler, kanlarına karşılık
katillerinin kanını akıtıyorlar.

(*Orestes ve Pylades saraydan çıkar.*)

İşte geliyorlar! Ellerinden damla damla akıyor
Ares'e kestikleri kurbanın kanı! Ama onları ayıplaya-
mam bu yüzden.

ELEKTRA

Orestes, neler oldu?

ORESTES

Evin içerisinde her şey tamam, Apollon'un kehaneti ger-
çekse.

ELEKTRA

Öldü mü o uğursuz kadın?

ORESTES

Artık mağrur annenin seni ezmesinden korkma.

KOROBASI

Antistrophe

Durun! Aigisthos'u görür gibi oldum!

ELEKTRA

Çocuklar içeri girin!

ORESTES

Görüyor musun onu? Nerede?

ELEKTRA

Şehir kapılarından neşeyle bize doğru yürüyor.

KOROBASI

Çabucak avluya girin, demin iyi iş gördünüz,
şimdi de yapın aynısını.

ORESTES

Merak etme başaracağız.

ELEKTRA

Çabuk ol! Yap görevini!

ORESTES

İşte gidiyorum.

ELEKTRA

Burayı ben idare ederim.

(*Orestes ile Pylades eve girerler.*)

KORO

Bu adamın kulağına dostmuşuz gibi
bir kaç söz söylemeli ki körü körüne
Dike'nin hazırladığı savaşa atılsın.

Eksodos

AİĞİSTHOS

(*Koroya.*)

Orestes'in at yarışlarında öldüğünü haberini getiren
Phokis'li misafirlerimizin nerede olduğunu bana hangi-
niz söyleyebilir?

(*Elektra'yı görür.*)

Sana soruyorum! Sana ya! Şimdiye kadar pek küstah
olan sana! Bu haber herkesten fazla seni ilgilendirir, bana
anlatmasını da herkesten iyi bilmelisin.

ELEKTRA

Evet, bilmez olur muyum? Yoksa en yakınlarımın kade-
rine kayıtsız olurdum.

AİĞİSTHOS

Öyleyse misafirlerin nerede olduğunu söyle.

ELEKTRA

İçeride, sarayda iyi karşılandılar.

AİĞİSTHOS

Gerçekten Orestes'in öldüğünü mü söylediler?

ELEKTRA

Söylemekle kalmayıp kanıtladılar.

AİĞİSTHOS

Ben de gözümle görüp, ikna olabilirim yani?

ELEKTRA

Görebilirsin fakat manzarası pek çirkin.

AİĞİSTHOS

Sözlerin çok hoşuma gidiyor, hâlbuki hiç âdetin değildir.

ELEKTRA

Sevin, sevinilecek bir şey varsa ortada.

AİĞİSTHOS

Susun, emrediyorum! Mykenai'lilere, Argos'lulara kapılar açılsın, hepsi gelip görebilsinler! Aranızda Orestes'in bir gün buraya geleceğine dair boş ümitler beslemiş olan varsa, ölüsünü seyretsin de vereceğim cezanın zorla aklını başına getirmesine gerek kalmadan bana itaat etsin!

ELEKTRA

Benim direncim kırıldı. Zamanla akıllandım ve ben de gücün tarafına geçtim.

(Saray kapıları açılır, içeride üstü örtülmüş bir ceset görülür, iki tarafında Orestes ve Pylades durmaktadır.)

AİĞİSTHOS

Zeus! Bu gördüğüm şeyi bu hale getiren tanrıların garezi değil de nedir? Fakat sözüm tanrıların öfkesini kabartacaksa geri alıyorum.

(Orestes ve Pylades'e)

Şu örtüyü büsbütün kaldırın ki, onu gözümle göreyim ve ben de akrabamın ölümüne ağlayabileyim.

ORESTES

Kendin kaldırı. Bu kalıntıları seyretmek, ona tatlı sözler söylemek bana değil, sana düşer.

AİĞİSTHOS

Haklısın, sözünü dinleyeceğim.

(Elektra'ya.)

Sen, içerideyse git Klytaimnestra'yı çağır.

ORESTES

Klytaimnestra yanında. Onu başka yerde arama.

AİĞİSTHOS

(Örtüyü kaldırır.)

Ah! Ne görüyorum?

ORESTES

Neden ürküyorsun? Tanıyamadın mı bu yüzü?

AİĞİSTHOS

Eyvah! Kimin tuzaklarına düştüm?

ORESTES

Dirilere ölüymüş gibi hitap ettiğini hâlâ anlamıyor musun?

AİĞİSTHOS

Heyhat! Anlıyorum. Karşımdaki Orestes'ten başkası değil.

ORESTES

Bu kadar usta bir kâhinken, onca zamandır nasıl aldabildin?

AİĞİSTHOS

Mahvoldum, bitti. Ama izin ver bir söz söyleyeyim.

ELEKTRA

Tanrılar aşkına, konuşmasına izin verme kardeşim, sözlerini uzatmasın. Eceli gelmiş bir zavallı için kısa bir ertelenenin ne faydası olabilir? Aksine çabuk öldür ve öldürdükten sonra cesedini gözlerimizden uzak, layık olduğu gibi gömecek olanlara teslim et. Ancak böylelikle benim ıstıraplarımın kefarecini ödemiş olur.

ORESTES

(*Aigisthos'a.*)

İçeriye gir çabuk! Söz yarıştırmamanın sırası değil, şimdi ölüm zamanı.

AİĞİSTHOS

Neden beni evin içerisine götürüyorsun? Yapacakların adilse, karanlığa ne gerek var? Beni derhal öldüremez misin?

ORESTES

Emir verme! Babamı öldürdüğün yere git, sen de orada öleceksin.

AİĞİSTHOS

Pelops oğullarının geçmiş ve gelecek felaketlerine şahit olması kaderi midir bu sarayın?

ORESTES

Seninkine şahit olacak en azından. Bu konuda senin için en güvenilir kâhinim.

AİĞİSTHOS

Övündüğün bu beceri sana babandan kalmadı.

ORESTES

Çok konuşuyorsun, uzatma da yürü!

AİĞİSTHOS

Göster yolu.

ORESTES

Düş önüme.

AİĞİSTHOS

Kaçarım diye mi korkuyorsun?

ORESTES

İstediğin şekilde ölmemeni istiyorum. Ölümünün acılı olacağına emin olmalıyım. Bu ceza, idam cezası, kanunlara karşı gelen herkese derhal uygulansa, dünyada bu kadar canı olmazdı.

KORO

Ey Atreus'un soyu!

Özgürlüğe kavuşmak için ne ıstıraplar çektin!

Ve bu son gayretle nihayet yeniden dirildin.

Sophokles (MÖ 495-406): Yunan tragedyasının en önemli yazarları arasında adı ilkönce hatırlanan Sophokles, konuları işleyişi ve oyundaki karakterleri canlandırmakta ustalığıyla ayrı bir yere sahiptir. Tiyatro tekniğini geliştirmiş, diyaloglara, dekor ve kostüme önem vermiştir. Tragedyalarında dönemin yazarlarında rastlanmayan derli toplu bir içyapı görülür. Eserlerinde yazgı sorununu her zaman ön planda tutar. Katıldığı yarışmalarda yirmiden fazla ödül almıştır. Yüz yirmi üç tragedya yazan Sophokles'in eserlerinden sadece Aias, Antigone, Kral Oidipus, Elektra, Trakhisli Kadınlar, Philoktetes, Oidipus Kolonos'ta günümüze ulaşabilmiştir. Sophokles'in bütün eserleri Hasan Âli Yücel Klasikler Dizisi'nde yayımlanmıştır.

SOPHOKLES - BÜTÜN ESERLERİ: 2

Azra Erhat (1915-1982): Tercüme Bürosu'nun en önemli çevirmenlerinden ve kültür hayatımızın Mavi Uygarlık hareketinin en etkin üyelerinden biridir. Ortaklaşa yaptığı Homeros ve Hesiodos çevirilerinin yanı sıra, dilimize telif bir Mitoloji Sözlüğü kazandıran Erhat, ustası saydığı Halikarnas Balıkcısı ve Sabahattin Eyüboğlu'nun kimi yapıtlarını da yayına hazırlanmıştır.

9 786053 606383

KDV dahil fiyatı
8 TL